

YUHANA

KA YESU TA KIBARO DIMAN MIN SEBE

Kitabu faamucogo

Yuhana le kera nin kitabu sebebaga ye. I n'a fɔ ale yere tun be ni Yesu ye, a ka fen o fen sebe, a yere ja ka o bee ye.

Kitabu daminakumaw be Yesu ta Alaya le yira. Yesu le be wele ko Kuma, min tun be ni Ala ye, min tun ye Ala ye, ani min kera adamaden ye ka na sigi an ce ra (1.14). Yuhana ko nin kitabu sebekun ye janko aw y'a lon ka la a ra ko Yesu le ye Kisibaga ye, Den min bɔra Ala ra, ani janko o lanaya koson aw ye panamanya sɔɔ a tɔɔ baraka ra (20.31).

Yesu ka baara min ke k'a to Galile mara ra, Yuhana ta kitabu be o le lakari an ye. A be Yesu ta tagamasiyenw lakari ka o tugutugu nɔɔn na, ani a ta waajuriw.

Matiyu k'a yira ko Yesu ye Kisibaga ye, Marika k'a yira ko Yesu ye Ala ta baarden ye, Luka k'a yira ko Yesu kera adamaden ye; nka Yuhana ta kitabu b'a yira an na ko Den min bɔra Ala ra*, ko Yesu ye o le ye.

Kitabu sebebaga be talen caman ke ka Yesu cogo yira: A ko Yesu ye yeelen ye dunɔnamɔɔw fe, ani domunifen min be panamanya di, ani ji min be panamanya di; Yesu le ye sagaw ta donda ye, ani sagagbenbagaruman, ani rezensun, ani can, ani min be suw lakunu, ka panamanya di mɔɔw ma.

Kitabu ta hayan belebebeba kera Yuhana 3.16 ye, min be Ala ta kanuya ni a ta kisiri ko yira an na. «Sabu Ala ka dunɔnamɔɔw kanu haali fɔ Den kelenpe min bɔra Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mɔɔw o mɔɔw ka la o Den na, o tigi kana taga halaki lahara, nka o tigi ye panamanya banbari sɔɔ.»

Kitabu kɔnɔkow

Kitabu daminakumaw (1.1–18)

Yuhana Batizerikebaga ta karamɔɔɔden fɔlɔw (1.19–51)

Yesu k'a ta baara damina kene kan mɔɔw ja na (2–12)

Yesu ka a tagako fɔ sankolo ra (13–17)

Yesu ta tɔɔɔ ni a ta saya (18–19)

Yesu kununa k'a yere yira karamɔɔɔdenw na (20–21)

Kuma kera yeelen ni panamanya ye

1 ¹Fɔlɔfɔlɔ k'a sɔɔ fen si tun ma dan fɔlɔ, min be wele ko Kuma, o tun be yi. O Kuma ni Ala tun be nɔɔn fe, o Kuma ye Ala ye. ²Kabini fɔlɔfɔlɔ o Kuma ni Ala be nɔɔn fe. ³Ala ka fen bee dan ale le baraka ra. Fen o fen danna fana, o si ma dan ale kɔ. ⁴Janamanya tun be sɔɔ ale le ra. O panamanya le tun be yeelen bɔ mɔɔw ye. ⁵O yeelen be manamana dibi ra, nka dibi ma son a ma.

⁶Wagati dɔ nana se, Ala ka ce dɔ ke a ta ciraden ye, o ce tɔɔ tun ye ko Yuhana. ⁷A nana ka na seereya le ke, ka yeelen ko fɔ mɔɔw ye, janko a ta kuma sababu ra bee ye la o yeelen ta ko ra. ⁸Ale yere tun te yeelen ye, nka a nakun tun ye dɔɔn ka na yeelen seereya ke mɔɔw ye. ⁹O yeelensobe le tun nana dunɔna kɔnɔ ka na yeelen bɔ adamadenw bee ye.

¹⁰Nka can ra, Kuma tun be dunɔna ra kakɔɔ, sabu ale le baraka ra dunɔna danna. O bee n'a ta, a nana dunɔna ra minke, mɔɔw m'a lon. ¹¹A nana a yere ta mɔɔw fe, nka a ta mɔɔw ma son a ra. ¹²Nka mɔɔw minw sɔnna a ra, a ka olugu ke Ala denw ye. ¹³O ma o Aladenya sɔɔ i ko adamaden be woro cogo min na; adamaden sago te, mɔɔw si sago te, nka Ala yere sago lo.

Kuma kera adamaden ye

¹⁴Ayiwa, o Kuma kera adamaden ye. A nana sigi an ce ra. Neema ni can dafanin tun b'a fe. An fana ka a nɔɔɔ ye. Den* kelenpe min bɔra Fa Ala ra, ale ta nɔɔɔ lo. ¹⁵Ayiwa, Yuhana ka ale ta ko le fɔ, ka peren k'a fɔ mɔɔw ye ko: «Ne tun ka min ko fɔ ko a bena na ne kɔ fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakɔɔ, ale le ye nin ye.»

¹⁶Ayiwa, a ka an bee wasa a ta neema baraka ra, ka neema an ye lon bee. ¹⁷Sabu sariya* nana cira Musa le sababu ra, nka neema ni can, o nana Yesu Kirisita le sababu ra. ¹⁸Adamaden si ja ma la Ala kan ka ye; Den min bɔra Ala ra*, ni a be ni Fa Ala ye, ale le ka Ala lonniya di an ma.

Yuhana ta waajuri

(Matiyu 3.1–12; Marika 1.1–8; Luka 3.1–18)

¹⁹Ayiwa, Yahudiyaw kuntigiw ka sarakalasebaga* dɔw ci Yuhana fe, ani Alabatosoba baarden dɔw; o bɔra Zeruzalemu ka taga Yuhana pininka ko: «Ele ye jɔntigi le ye?» Yuhana ka seereya min fɔ, o le ye nin ye.

²⁰Yuhana ka a gbeya k'a fɔ o ye, a ma a dogo; a ko: «Kisibaga* min layiri tara, ne te o ye.» ²¹O k'a pininka

ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Cira Iliya^a wa?» A ko: «Ne te Iliya ye.» O ko tuun ko: «Cira min ko fɔra, ele lo wa?» A ko: «Ɔn-Ɔn.»²² O ko: «O tuma ele ye jontigi le ye? Dɔ fɔ an ye ke, janko an ye taga o fɔ an cibagaw ye. Ele be i yere jate jontigi le ye?»²³ Yuhana ka o jaabi ni cira Ezayi ta kuma ye. A ko:

«Perenkan min be bɔ kongo kɔnɔ k'a fɔ ko:

«Aw ye sira laben Matigi ye,»

ne le ye o perenkan ye^b.»

²⁴ Minw tun cira Yuhana fe, olugu tun ye Farisi dɔw ye. ²⁵ O ka a pininka tuun ko: «Ayiwa, ni i te Kisibaga ye, i te Iliya ye, i fana te Cira ye, o tuma mun kosɔn ele be mɔgɔw batizera?»²⁶ Yuhana ko: «Ne be mɔgɔw batize ji dama le ra; nka mɔgɔ dɔ were be aw ce ra, aw ma o tigi lɔn. ²⁷ Ale bena na ne kɔ fe; ne man kan hali k'a ta sanbara juru foni ka a bɔ a sen na.»

²⁸ Ayiwa, o kow bee kera Betani, Zuriden ba kɔ fe; Yuhana tun be mɔgɔw batizera o yɔrɔ le ra.

Yesu ye Ala ta Sagaden ye

²⁹ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana ka Yesu nato ye a fe; a ko mɔgɔw ma ko: «Ala ta Sagaden* le ye nin ye, min bena dunupamɔgɔw ta jurumun bɔ o kunna. ³⁰ Ne tun ka ale le ko fɔ aw ye ko mɔgɔ dɔ bena na ne kɔ fe, ko nka a be ne ja, sabu sani ne ye woro, ale tun be yi kakɔrɔ; ale le ye nin ye. ³¹ Ne yere fana tun ma a lɔn fɔlɔ; nka ne nana mɔgɔw batize ji ra, janko o ye ke sababu ye k'a to ne ye a yira Izirayelimɔgɔw ra.»

³² Ayiwa, Yuhana ka seereya ke Yesu ta ko ra, ko: «Ne ka Nin Saninman* jigitɔ ye ka bɔ sankolo ra i ko jenɛtugani ka na sigi a kan. ³³ Ne yere tun ma a lɔn. Nka min ka ne ci ka na mɔgɔw batize ji ra, ale tun k'a fɔ ne ye ko: «Ni i nana Nin Saninman* jigitɔ ye ka na sigi mɔgɔ min kan, o tigi le bena mɔgɔw batize ni Nin Saninman* ye.»³⁴ Ayiwa, ne nana a ye ten, ne fana ka o seereya ke, ko Den min bɔra Ala ra* ko nin lo.»

Yesu ta karamɔgɔden fɔlɔw

³⁵ Ayiwa, o dugusagbe, Yuhana tun be ni a ta karamɔgɔden fla ye tuun. ³⁶ A ka Yesu temetɔ ye minke, a k'a fɔ ko: «Ala ta Sagaden* ye nin ye.»³⁷ Karamɔgɔden fla ka o men minke, olugu ka tugu Yesu kɔ. ³⁸ Yesu ka a ja munu ka o ye a yere kɔ; a ko o ma ko: «Aw be mun le jini?» O ko Yesu ma ko: «Rabi*, i ta so be min?» (Rabi kɔrɔ ye ko Karamɔgɔ).³⁹ Yesu ko o ma ko: «Aw ye na ka na a fle.» O tagara ni a ye ka taga a ta so ye. A tun kera wulada wagati le ra. O tora ni a ye o lon tere tɔ bee ra.

⁴⁰ Karamɔgɔden fla minw tun ka Yuhana ta kuma men ka tugu Yesu kɔ, o ra kelen tɔgɔ tun ye ko Andere, Simɔn Piyeri balemacɛ tun lo. ⁴¹ Andere le konna ka taga a balemacɛ Simɔn fe, ka taga a fɔ a ye ko: «An ka Masiya ye.» (Masiya, o kɔrɔ ye ko Kirisita.)⁴² Andere tagara ni Simɔn ye Yesu fe. Yesu ka Simɔn fle, k'a fɔ ko: «Ele le ye Yuhana dence Simɔn ye! Nka i tɔgɔ bena la ko Sefasi.» (Sefasi, o kɔrɔ ye ko farakuru.)

Filipe ni Natanayeli tugura Yesu ko

⁴³ O dugusagbe Yesu ko a be taga Galile; a tagatɔ, a ka Filipe ye. A ko Filipe ma ko: «Tugu ne kɔ.»⁴⁴ Filipe tun be bɔ Betisayida; o tun ye Andere ni Piyeri fana ta dugu le ye. ⁴⁵ Filipe tagara Natanayeli ye minke, a k'a fɔ a ye ko: «Cira Musa tun ka mɔgɔ min ko fɔ a ta sariya* kitabuw ra, ani cira tɔw fana ka min ko fɔ, an ka o ye: Yesu min be bɔ Nazareti, ale lo, Yusufu dence.»⁴⁶ Natanayeli ko Filipe ma ko: «Yala fenɔman be se ka bɔ Nazareti wa?» Filipe ko: «Ayiwa, i yere ye na a fle sa.»

⁴⁷ Kabini Yesu ka Natanayeli nato ye, a ko: «Nin ye Izirayeliden yereworo le ye, nanbara te min jusukun na.»⁴⁸ Natanayeli ko: «Ele ka ne lɔn cogo di?» Yesu ko: «Ka i to torosun kɔrɔ, sani Filipe ye taga i wele, ne ja tun be i ra yi.»⁴⁹ Natanayeli ko: «Rabi*, Den min bɔra Ala ra*, ele lo; ele le ye Izirayeli* ta masace ye.»

⁵⁰ Yesu ko: «Ne k'a fɔ i ye minke ko ka i to torosun kɔrɔ, ko ne ja tun be i ra, o dɔrɔn le kosɔn i lara ne ra ke. I bena ko dɔw ye minw ka bon ni nin ye.»⁵¹ Yesu ko fana ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko lon dɔ aw bena sankolo dayelenin ye, ka Ala ta melekew yelentɔ ni o jigitɔ ye ne kunna, ne Min kera Adamaden ye*.»

Kɔrɔya min kera Kana

2¹ Ayiwa, tere fla temenin kɔ, kɔrɔya dɔ tun be kera Kana, Galile mara ra. Yesu bamuso tun be o kɔrɔya ra. ² O tun ka Yesu ni a ta karamɔgɔdenw fana wele ka taga o kɔrɔya ra.

³ Ayiwa, ka o to janagbe ra, duven nana dese o fe. Yesu bamuso k'a fɔ a ye ko: «O ta duven desera.»⁴ Yesu k'a fɔ a bamuso ye ko: «Ne bamuso, i kana hami o ra; nka ne ta wagati ma se ban.»

⁵ Ayiwa, a bamuso k'a fɔ baaradenw ye ko: «Ni a nana fen o fen fɔ aw ye, aw ye o ke.»

⁶ O y'a sɔrɔ Yahudiyaw ta kabakurudaga wɔrɔ tun be yi. Yahudiyaw tun be o yere saninya ni o dagaw ta ji le ye ka kaja ni o ta landa ye. Ji litiri biseegi walama keme ni mugan tun be se ka don o kabakurudagaw bee kelen kelen kɔnɔ. ⁷ Ayiwa, Yesu ko baaradenw ma ko: «Aw ye nin dagaw bee fa ni ji ye.» Baaradenw ka o bee fa fɔ ka se o da kɔrɔ. ⁸ O kɔ, a ko baaradenw ma ko: «Aw ye a bi sisan ka taga a di domuniko janabɔbaga ma.» O k'a bi ka taga a di.

^a1.21 Iliya: Dɔw b'a fɔ a ma ko Eli.

^b1.23 Nin kuma fɔra Ezayi 40.3.

⁹ Ayiwa, ji yelemana ka ke duven ye; domuniko panabɔbaga ka o nene. Ale tun ma o duven bɔyɔɔ lɔn, nka baaradenw kɔni tun ka a bɔyɔɔ lɔn. Domuniko panabɔbaga ka kɔɔɔ wele, ¹⁰ ka na a fɔ a ye ko: «Mɔɔ bɛ be duvendiman le di mɔɔw ma fɔlɔ; ni o ka o min caman tuma min na, min man di kosebɛ, o be sɔɔ ka o di o ma. Nka ele ka duvendiman to kɔ fe!»

¹¹ Ayiwa, o le kera Yesu ta tagamasiyen fɔlɔ ye. O kera Kana, Galile mara ra. A k'a ta sebagaya yira a ta karamɔɔdenw na o cogo le ra; olugu lara a ra.

¹² O kɔ, Yesu tagara Kaperinahumu, ani a bamuso, ani a balemaw, ani a ta karamɔɔdenw. O ka tere dama ke yi.

Yesu ka fiyeerekɛbagaw gben ka bɔ Alabatosoba kɔnɔ

(Matiyu 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jɔnyaban panagbɛ* tun be surunyara. Yesu tagara Zeruzalemu. ¹⁴ Yesu ka mɔɔ dɔw sɔɔ Alabatosoba lu kɔnɔ, olugu be misiw ni sagaw ni jenɛtuganiw fiyeerera; warifalɛnɔbagaw fana tun be yi.^c ¹⁵ Yesu ka jurukise dɔ ke bisan ye ka o bɛ gben ka bɔ Alabatosoba lu kɔnɔ, ani o ta misiw ni o ta sagaw bɛ. A ka warifalɛnɔbagaw ta wariw bɛ janjan, ka o ta tabaliw jɔnɔjɔni ka benben. ¹⁶ O kɔ, a k'a fɔ jenɛtugani fiyeerekɛbagaw ye ko: «Aw ye nin fɛnw ta ka bɔ yan; aw kana ne Fa ta bon ke jagokeyɔɔ ye.»

¹⁷ Yesu ka o ke minke, a ta karamɔɔdenw hakiri jigira ko a sebera Kitabu kɔnɔ, ko:

«I ta so ko hami be ne jenina ne jusukun na i n'a fɔ tasuma^d.»

¹⁸ Ayiwa, Yahudiyaw ta panagbɛ* ka Yesu jininka ko: «I be se ka tagamasiyen juman le ke k'a yira an na ko jo be i fe ka nin kow ke?» ¹⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Aw ye Alabatosoba nin ci; ne bɛna a lɔ kokura tere saba kɔnɔ.» ²⁰ Yahudiyaw ko: «E, o ka san binaani ni wɔɔɔ le ke nin Alabatosoba min lɔri ra, ele bɛna o lɔ kokura tere saba kɔnɔ!»

²¹ Nka Yesu tun be kumana Alabatosoba min ko ra, o tun ye a yere farikolo le ye. ²² Ayiwa, Yesu nana kunu minke ka bɔ saya ra, a ta karamɔɔdenw hakiri jigira a ra ko Yesu tun ka o fɔ. O lara Ala ta Kuma ra. Yesu tun ka kuma min fɔ fana, o lara o ra.

Yesu ma la mɔɔ dɔw ta lanaya ra

²³ Ayiwa, ka Yesu to Zeruzalemu, Jɔnyaban panagbɛ* ra, mɔɔ caman lara a ra a ta tagamasiyen keninw kosɔn. ²⁴ Nka Yesu tun ma la o ta lanaya ra, sabu a tun ka o bɛ jusukun lɔn. ²⁵ A mako tun t'a ra fana ko mɔɔ dɔ ye na dɔ ta kɔɔaw fɔ ale ye, sabu adamaden jusukun cogo ye min ye, a ka o lɔn.

Yesu ni Nikodemu ta baro

3 ¹ Ayiwa, cɛ dɔ tun be Farisiw* ra, min tɔɔ tun ye ko Nikodemu; Yahudiyaw ta panagbɛ* dɔ tun lo. ² Lon dɔ, su fe a nana Yesu fe ka na a fɔ a ye ko: «An karamɔɔ, an kɔni k'a lɔn jate ko Ala le ka ele ci ka na an karan; sabu i be kabako minw kera nin ye, mɔɔ si te se ka o ke ni Ala te ni o tigi ye.»

³ Yesu k'a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔɔ min ma woro kokura, o tigi te se ka don Ala ta Masaya* ra fiyewu.»

⁴ Nikodemu ko: «Ni mɔɔ kɔɔra ka ban, a be se ka woro cogo di tuun? Yala a be se ka kɔsegi a bamuso kɔnɔ ka woro kokura tuun wa?»

⁵ Yesu ka a jaabi ko: «Can ra, ne b'a fɔ i ye ko ni mɔɔ min ma woro ji ni Nin Saninman* baraka ra, o tigi te se ka don Ala ta Masaya ra. ⁶ Sabu min worora adamadenw baraka ra, adamadenya cogo le be ke o ra. Nka ni min worora Nin Saninman baraka ra, Nin Saninman cogo le be o tigi ra. ⁷ Ayiwa, ne k'a fɔ i ye minke ko aw ka kan ka woro kokura, o kana i kɔnɔnɔban. ⁸ I m'a ye, fɔɔ be fiye ka taga yɔɔ min ka di a ye, i be a mankan men, nka i te a bɔyɔɔ lɔn, i te a tagayɔɔ lɔn fana. Mɔɔ min worora Nin Saninman baraka ra, o tigi ta be ten le.»

⁹ Ayiwa, Nikodemu ko Yesu ma ko: «O be se ka ke cogo di sa?» ¹⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ele min ye Izirayeli* karamɔɔba ye, ele ma o lɔn wa?» ¹¹ Yesu ko a ma ko: «Ne b'a fɔ i ye can ra, ko an ka min lɔn, an be o le fɔ; an be min ye, an be ke o le seere ye fana. Nka aw t'a fe ka sɔn an ta seereya ma. ¹² Ko minw be kera dunɔɔra ra yan, ni ne be o fɔ aw ye, ni aw ma se ka la o ra, ko minw be kera sankolo ra, ni ne ka o fɔ aw ye, aw bɛna la o ra cogo di? ¹³ Mɔɔ si ma yelen ka taga sankolo kɔnɔ, fɔ min jigira ka bɔ sankolo ra; Min kera Adamaden ye*, ale le be o ye.

¹⁴ «Ayiwa, cira Musa ka sa siranegeraman kɔɔta cogo min na kongokolon kɔnɔ, jagboya lo ko Min kera Adamaden ye*, o fana ye kɔɔta o cogo ra^e, ¹⁵ janko ni mɔɔ o mɔɔ ka la a ra, o tigi ye panamanya banbari sɔɔ. ¹⁶ Sabu Ala ka dunɔɔmɔɔw kanu haali fɔ Den* kelenpe min bɔra Ala ra, a ka o di ka a ke saraka ye, janko ni mɔɔ o mɔɔ ka la o ra, o tigi kana halaki, nka o tigi ye panamanya banbari sɔɔ. ¹⁷ Den min bɔra

^c2.14 O mɔɔw tun be beganw fiyeere sarakabɔbagaw le ma, walama ka wari falɛn o ye.

^d2.17 Nin kuma fɔra Zaburu 69.10.

^e3.14 Nin ko kera yɔɔ min na: Jateri 21.4-9.

Ala ra*, Ala ma o ci dunuƙa ra ka na kiti ben mɔgɔw kan, nka a ka a ci le, janko dunuƙamɔgɔw ye kisi a sababu ra.

¹⁸ «Ni mɔgɔ min ka la a ra, Ala tena kiti ben o tigi kan; nka ni mɔgɔ min ma la a ra, kiti benna o tigi kan ka ban, sabu Den kelenpe min bɔra Ala ra, a ma la o ra. ¹⁹ O kiti kun le ye nin ye: Ala ta yeelen nana dunuƙa ra, nka dibi diyara mɔgɔw ye ka teme yeelen kan, sabu o ta kɛwalew ka jugu. ²⁰ Sabu mɔgɔ o mɔgɔ be kojugu ke, o be yeelen kɔninya le; a te sɔn ka bɔ kene kan fana, sabu a be siran ko mɔgɔw kana na bɔ a ta kɛwalejuguw kɔrɔ ma. ²¹ Nka mɔgɔ min be can kan, o tigi be a ta kow ke kene kan, janko bɛe ye a ye ka a lɔn ko a be tagama Ala ta sira le kan.»

Yuhana ka min fɔ Yesu ko ra

²² O kow kɔ fe Yesu ni a ta karamɔgɔdenw bɔra dugu kɔnɔ ka na to Zude mara ra; a tora ni o ye ka wagati dama ke, ka to ka mɔgɔw batize. ²³ Yuhana fana tun be mɔgɔw batizera Enɔn, Salimu kere fe; sabu ji caman tun be o yɔrɔ ra; mɔgɔw tun be na a fe ka na batize. ²⁴ O y'a sɔrɔ Yuhana tun ma bla kaso ra fɔlɔ.

²⁵ Ayiwa, sɔsɔri dɔ nana wuri Yuhana ta karamɔgɔdenw ni Yahudiya dɔ ce saninyari ko ra. ²⁶ Yuhana ta karamɔgɔdenw tagara a fɔ Yuhana ye ko: «An karamɔgɔ, i ni ce min tun be jɔgɔn fe Zuriden ba kɔ, i tun ka seereya ke min ta ko ra, a fle, a be mɔgɔw batizera sisan; mɔgɔw bɛe fana be tagara ale le kɔ.» ²⁷ Yuhana ka o jaabi ko: «Ni Ala ma fen min di mɔgɔ ma, a te se ka o sɔrɔ. ²⁸ Aw yere ye ne seere ye ko ne k'a fɔ aw ye ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, ne te o ye. Ala ka ne ci ka na a ja fe dɔrɔn.» ²⁹ Kɔrɔce ta le be kɔrɔmuso ye. Kɔrɔce terice kɔni lɔnin be a kɔrɔ; ni a ka kɔrɔce kumakan men, a be jagari kosebe kɔrɔce ta kumakan kosɔn. Ne ta jagari ye o jɔgɔn le ye; o jagari fana dafara. ³⁰ Ale ka kan ka bonya, ne ka kan ka dɔgɔya.

³¹ «Sabu min bɔra Ala ra, o le be bɛe kunna; nka min sɔrɔra dunuƙa ra yan, o ye dunuƙa ta le ye, a fana be kuma ka kapa ni dunuƙa ta cogo le ye. Nka min bɔra sankolo ra, o be bɛe kunna. ³² A ka min ye, ani a ka min men, a be o le fɔ, nka mɔgɔ si fana te sɔn a ta seereya ma. ³³ Ni mɔgɔ min ka sɔn a ta seereya ma, o tigi ka a yira ka a gbeya ko Ala be min fɔ, o ye can le ye. ³⁴ Ala ka min ci, o le be Ala ta Kuma fɔ mɔgɔw ye, sabu Ala be Nin Saninman* di a ma hakeya min na, dan te o ra. ³⁵ Den min bɔra Ala ra*, Fa Ala be o kanu, o kosɔn a ka fen bɛe se bagaya di a ma. ³⁶ Ni mɔgɔ min ka la Dence* ra, o tigi be janamanya banbari sɔrɔ; nka ni mɔgɔ min ka ban Dence ra, o tigi tena o janamanya sɔrɔ, nka Ala ta dimi le be o tigi kan.»

Samarikamuso ta ko

4 ¹ Ayiwa, Farisiw* tun k'a men ko Yesu be karamɔgɔden caman sɔrɔra ka o batize ka teme Yuhana kan; Yesu tun bɔra o ko kala ma. ² K'a sɔrɔ Yesu yere tun te mɔgɔw batizera, a ta karamɔgɔdenw le tun be mɔgɔw batize. ³ O kosɔn, Yesu bɔra Zude mara ra ka kɔsegi Galile mara ra. ⁴ Nka jagboya lo ko a tun ye Samari mara cetige.

⁵ Ayiwa, a tagara se Samari dugu dɔ ra, o tɔgɔ ye ko Sikari; Yakuba tun ka foro min di a dence Yusufu ma fɔlɔfɔlɔ, Sikari be o foro le kere fe^f. ⁶ Yakuba ta kɔlɔn tun be o yɔrɔ ra. Ayiwa, Yesu tun segera tagama ra minke, a nana sigi kɔlɔnda ra. O tuma ra tere tun sera kunce.

⁷ Ayiwa, Samarikamuso dɔ nana jibiyɔrɔ ra. Yesu ko a ma ko: «Ji dɔ di ne ma, ne be min.» ⁸ O y'a sɔrɔ a ta karamɔgɔdenw tun tagara dugu kɔnɔ ka taga domuni san.

⁹ Samarikamuso ko Yesu ma ko: «E! Ele min ye Yahudiya ye, mun na ele be sɔn ka ne daari ji minta ra, k'a sɔrɔ ne ye Samarika ye?» Muso ka o fɔ, sabu Yahudiyaw te sɔn jɛnɔgɔnya si ma ni Samarikaw ye.

¹⁰ Yesu k'a jaabi ko: «Ala be fen min di gbansan, ni i tun ka o lɔn, ani mɔgɔ min ko i ma ko: «Ji di ne ma, ne be min», ni i tun ka o tigi lɔn, ele yere le tun bɛna ale daari ji ra, a tun bɛna ji janaman di i ma.»

¹¹ Muso ko Yesu ma ko: «An karamɔgɔ, jurufiye te ele boro, kɔlɔn fana ka dun, ele bɛna o ji sɔrɔ yɔrɔ juman sa, ka o di ne ma? ¹² An bɛmace Yakuba le ka nin kɔlɔn di anw ma; ale yere ka nin ji min, ani a ta denw ni a ta beganw. O tuma ele ka bon ni an bɛmace Yakuba ye wa?»

¹³ Yesu ka muso jaabi, ko: «Ni mɔgɔ o mɔgɔ ka nin ji min, jiminlɔgɔ bɛna o tigi sɔrɔ tuun. ¹⁴ Nka ne be ji min di, ni mɔgɔ o mɔgɔ ka o ji min, jiminlɔgɔ tena o tigi sɔrɔ tuun, sabu ne be ji min di, o bɛna ke bununji ye o tigi kɔnɔ ka woyo fɔ ka janamanya banbari di o tigi ma.» ¹⁵ Muso ko a ma ko: «An karamɔgɔ, o ji di ne ma ke, janko jiminlɔgɔ kana ne sɔrɔ tuun, ani ne kana na ji bi yan tuun.»

¹⁶ Ayiwa, Yesu ko a ma ko: «Taga i ce wele ka na yan.» ¹⁷ Muso ko: «Ce te ne fe!» Yesu ko a ma ko: «Jo be i fe k'a fɔ ko ce te i fe. ¹⁸ Sabu i sigira ce looru le fe; i be min fe sisan, o fana te i ce ye. I ka min fɔ, o ye can ye.»

¹⁹ Muso ko a ma ko: «An karamɔgɔ, ne k'a ye cogo min na, ele ye cira le ye! ²⁰ O ra, ne be i jininka: mun na anw Samarikaw, anw bɛmaw ka Ala bato nin kuru le kan yan, k'a sɔrɔ aw Yahudiyaw, aw b'a fɔ ko Ala ka kan ka bato yɔrɔ min na ko o ye Zeruzalemu le ye?»

²¹ Yesu k'a jaabi, ko: «Muso, la ne ra; wagati dɔ bɛna se, aw tena Fa Ala bato nin kuru kan tuun, walama Zeruzalemu. ²² Ayiwa, aw Samarikaw aw be min batora, aw te o lɔn; nka an Yahudiyaw, an be min batora, an ka o lɔn, sabu kisiri bɔra Yahudiyaw le ra. ²³ Nka wagati bɛna se, a sera yere ka ban; Alabatobagasɔbew

^f4.5 Yakuba ta foro ta ko: Damina 33.19; 48.22; Yosuwe 24.32.

bena Fa Ala bato nin ni can le ra; sabu Fa Ala be o batobagaw ꞓꞓꞓ le pinina. ²⁴ Ala ye Nin* le ye, o koson minw bee be a bato, olugu ka kan ka a bato Nin sababu le ra, ani can ra.»

²⁵ Muso ko Yesu ma ko: «Ne ka a lon ko Masiya bena na, o be min wele Kirisita⁸; ni a nana, a bena fen bee jafɔ an ye.» ²⁶ Yesu ko muso ma ko: «Ne min be kumana i fe, ne yere lo.»

²⁷ Ayiwa, karamogodenw kasegira ka na; o k'a ye ko Yesu be kumana ni muso ye minke, o ka o kɔnɔnɔban. Nka o si ma son ka a jininka ko a be mun le jininkara muso fe, walama ko mun koson a kumana ni muso ye.

²⁸ Muso ka a ta jibiminan to kolonda ra, ka taga dugu kɔnɔ, ka taga fɔ mɔgɔw ye ko: ²⁹ «Aw ye na ce dɔ fle. Ne ka ko o ko ke ka teme, a ka o bee fɔ ne ye; Kisibaga min ko fɔra, kɔni ale te de?» ³⁰ Mɔgɔw bɔra dugu kɔnɔ ka na Yesu fe.

³¹ Ayiwa, o y'a sɔrɔ karamogodenw tun be Yesu daarira ko: «An karamogɔ, domuni ke sa!» ³² Yesu ka o jaabi ko: «Domunifen dɔ be ne fe ka a domu, aw te domunifen min lon.» ³³ Karamogodenw ka ke ꞓꞓꞓ jininka ye, ko: «O tuma dɔ le nana domuni di a ma yan wa?»

³⁴ Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ka ne cibaga sago ke, ani k'a ta baara ke k'a dafa, o le ye ne ta domuni ye. ³⁵ Aw te derira k'a fɔ ko karo naani le be dannikewagati ni simantigewagati ce wa? Ayiwa, ne b'a fɔ aw ye ko aw ye aw na kɔrɔta ka forow fle; siman kogɔra, a tigewagati sera ka ban. ³⁶ Min be siman tigera, o tigi be a ta sara sɔrɔra ka ban; a be simankise lajen ka a bla panamanya banbari koson. O cogo ra dannikebaga ni simantigebaga bee be jagari ꞓꞓꞓ fe. ³⁷ Sabu zana min ko: «Dɔ be dani ke, dɔ were be siman tige,» o zana ye can ye. ³⁸ Ayiwa, aw ma baara ke foro min na, ne ka aw ci ka taga o siman tige; mɔgɔ werew ka baara min ke, aw be tɔnɔ sɔrɔra olugu ta baara nɔ le ra.»

³⁹ Ayiwa, o muso ta kuma koson, Samarika caman lara Yesu ra o dugu ra, sabu muso k'a fɔ o ye ko: «Ne ka ko o ko ke ka teme, a ka o bee fɔ ne ye.» ⁴⁰ O koson Samarikaw nana Yesu fe minke, o k'a daari ko a ye to olugu fe; Yesu ka tere fla ke ni o ye. ⁴¹ Mɔgɔ caman were lara a ra a yere ta kuma koson. ⁴² O mɔgɔw ko muso ma ko: «An ma la a ra ele ta kuma koson de, nka an yere ka a lamɛn, an ka a lon ko can ra ale le ye dunuɔa Kisibaga ye.»

Yesu ka kuntigi dɔ dence keneya

⁴³ Ayiwa, o tere fla temenin kɔ, Yesu ni a ta karamogodenw bɔra ka taga Galile. ⁴⁴ K'a sɔrɔ Yesu yere tun k'a fɔ ko: «Cira si te bonya a yere ta jamana ra.» ⁴⁵ Ayiwa, o sera Galile minke, Galilekaw ka a kunben ni jagari ye, sabu Yesu tun ka ko minw bee ke Zeruzalemu Jɔnyaban panagbe* ra, Galilekaw tun ka o ye, sabu olugu yere tun tagara panagbe ra.

⁴⁶ Ayiwa, Yesu sekɔra ka taga Kana tuun, Galile mara ra, a tun ka ji yelemɛ ka ke duven ye yɔrɔ min na. O y'a sɔrɔ jamana panagɔ dɔ tun be Kaperinahumu, o ta den tun man kene. ⁴⁷ O ce k'a men minke ko Yesu bɔra Zude ka na Galile mara ra, a tagara Yesu fe ka taga a daari ko a ye na Kaperinahumu, ko ale dence be jini ka sa, ko a ye na a keneya. ⁴⁸ Yesu k'a fɔ a ye ko: «Ni aw ma tagamasiyenw ni kabakow ye aw na ra, aw te la ne ra fiyewu!» ⁴⁹ O kuntigi ko Yesu ma ko: «An karamogɔ, sabari ka na joona, janko ne dence kana na sa.»

⁵⁰ Yesu ko a ma ko: «Kasegi ka taga, i dence keneyara.» O ce lara Yesu ta kuma ra; a tagara. ⁵¹ Ayiwa, ka a tagatɔ to, a ta baaradenw ka a kunben sira ra k'a fɔ a ye ko: «I dence keneyara.» ⁵² A ka a ta baaradenw jininka ko: «A fisayara wagati juman le ra?» O ka a jaabi ko: «A ta farigban banna kunu le, wagati min na tere tun be kuncɛ.»

⁵³ Den face k'a jate mina k'a ye ko o wagati kelen le ra, Yesu tun k'a fɔ ale ye ko: «I dence keneyara.» O ce ni a ta somogow bee lara Yesu ra. ⁵⁴ Ayiwa, kabini Yesu bɔra Zude ka na Galile mara ra, nin le kera a ta tagamasiyen flanan ye.

Yesu ka murugu dɔ keneya Betisayida

5 ¹ Ayiwa, o kow kɔ fe, panagbeba dɔ tun be Yahudiyaw fe Zeruzalemu; Yesu tagara o panagbe ra. ² Zeruzalemu dugu donda min be wele ko Sagaw ta donda, dinga jiman dɔ tun be o donda kere fe, min be wele heburukan na ko Betisayida; gbata looru lonin tun be o dinga kere fe. ³ Ayiwa, banabagatɔ caman tun lalanin be o gbataw kɔrɔ: fiyentɔw, ani nabaraw, ani muruguw. [O tun be ji lamaga wagati le kɔnɔna. ⁴ Sabu Ala ta meleke dɔ tun be to ka jigi ji ra wagati dɔw ra ka a lamaga. Ji lamaganin kɔ, ni banabagatɔ min tun ka kɔn ka jigi a kɔnɔ, o tigi tun be keneya, hali ni a ta bana ka ke bana suguya min o min ye.]

⁵ Ayiwa, ce dɔ tun be o yɔrɔ ra, ale tun ka san bisaba ni seegi ke bana ra. ⁶ Yesu ka o ce lanin ye minke, a ka a lon ko a mɛenna bana ra; a ka a jininka ko: «Yala i b'a fe ka keneya wa?» ⁷ A ka Yesu jaabi ko: «An karamogɔ, ni ji ka lamaga, mɔgɔ te ne fe ka ne ta ka ne lajigi ji ra; ni ne fana ko ne be wuri ne yere ma, sani ne ye se yi, dɔ be kɔn ka jigi ne na.» ⁸ Yesu ko a ma ko: «Wuri ka i ta lanan ta ka tagama.» ⁹ Ayiwa, o yɔrɔnin bee a keneyara; a wurira ka a ta lanan ta ka ke tagama ye.

O tun kera Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ra. ¹⁰ O ra, Yahudiyaw k'a fɔ o ce keneyanin ma ko: «Bi ye Nenekirilon* le ye! Ka kapa ni sariya* ye, i man kan ka i ta lanan ta ka tagama bi.» ¹¹ O ce ko Yahudiyaw ma ko: «Min ka ne keneya, ale le ko ne ma ko: «I ta lanan ta ka tagama!» » ¹² O ka a jininka ko: «Jɔntigi le k'a fɔ i

^{84.25} Kirisita, o kɔrɔ ye ko: Ala ta mɔgɔ panawolomanin.

ye ko i ye i ta lanan ta ka tagama?»¹³ Nka mɔɔ kelen min tun ka ce keneya, a tun ma o tigi lon tuun; sabu jama tun ka ca, Yesu fana tun tununa jama ra.

¹⁴ O ko fe, Yesu nana ben ni o ce ye Alabatosoba lu kɔɔ; Yesu ko a ma ko: «A fle, sisan i keneyara; i kana to jurumun na, janko kojugu were kana na i sɔɔ min ka jugu ni nin ye.»¹⁵ O ce tagara a fo Yahudiyaw ye ko Yesu le ka ale keneya.¹⁶ Yahudiyaw wurira o le ra ka ke Yesu kɔninya ye ko mun kosɔn a ka ce keneya Nenekirilon na.¹⁷ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne Face be baara ra wagati bee, o kosɔn ne fana ka kan ka baara ke.»

¹⁸ Yesu ka o kuma fo minke, do farara Yahudiyaw kuntigiw ta dimi kan, fo o ka ke Yesu fagacogo jini ye; o ko a ma Nenekirilon jate minke, ko o dɔɔn te, nka a ko Ala ye a Fa ye, ka a yere kana ni Ala ye.

Yesu ta fanga sɔɔɔɔ

¹⁹ Yesu ko o mɔɔɔɔ ma tuun ko: «Can ra, ne b'a fo aw ye ko Dence* te se ka foyi si ke a yere ma, ni a ma a Fa ye a be min kera. Fa be min ke, Dence fana be o jɔɔɔn ke; ²⁰ sabu Fa be Dence kanu, o kosɔn a be ko o ko ke, a be o bee yira a ra. A yere bena fen caman yira a ra tuun min ka bon ka teme nin kan, janko aw ye kabakoya. ²¹ Sabu Fa be suw lakunu ka panamanya di o ma kura ye cogo min na, o cogo ra ni Dence b'a fe ka panamanya di minw ma, a b'a di olugu le ma. ²² Fa te kiti tige mɔɔɔ si kan fana, nka a ka kitiko bee to Dence le boro, ²³ janko bee ye Dence bonya i n'a fo o be a Fa bonya cogo min na. Ni mɔɔɔ min ma sɔn ka Dence* bonya, Fa min ka a ci, o tigi te o le bonyara.»

²⁴ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mɔɔɔ min ka ne ta kuma lamen ka la ne cibaga ra fana, o tigi ka panamanya banbari sɔɔɔ; kiti tena tige a kan tuun, sabu a bɔra saya ra ka don panamanya ra. ²⁵ Can ra ne b'a fo aw ye ko wagati do bena se, o wagati ye sisan le ye; Den min bɔra Ala ra*, suw bena o kumakan men; ni minw ka a kumakan men, olugu bena panamanya. ²⁶ Sabu se be Fa Ala ye ka panamanya di mɔɔɔɔ ma cogo min na, a ka se di Dence ma ka panamanya di mɔɔɔɔ ma o cogo le ra. ²⁷ A ka fanga di Dence ma ka kiti tige, sabu Min kera Adamaden ye*, ale le ye o ye. ²⁸ Aw kana kabakoya o ra, sabu wagati do bena se, su minw bee be kaburuw kɔɔɔ, olugu bee bena a kan men. ²⁹ Minw ka kopuman ke, olugu bena kunu ka taga to panamanya ra; nka minw ka kojugu ke, olugu bena kunu ka taga kiti le ra.»

Yesu ta kuma ye can ye

³⁰ Yesu ko: «Ne te se ka foyi ke ne yere ma. Ala ka min fo ne ye, ne be kiti tige ka kana ni o le ye. Ne ta kiti terrenin lo, sabu ne te a ke ka kana ni ne yere sago ye; min ka ne ci, ne be a ke ka kana ni o sago le ye. ³¹ Ni ne yere le tun be ne yere ta ko fɔra, ne ta kuma tun te se ka ke can ye; ³² nka mɔɔɔ were le be ne seere ye; ne k'a lon fana ko a be min fo ne ta ko ra, o ye can ye. ³³ Aw ka mɔɔɔ dɔw ci Yuhana Batizerikebaga fe. A ka min fo aw ye ne ta ko ra, o ye can le ye. ³⁴ Ne te o fɔra, sabu ne mako be adamadenw ta seereya ra de! Ne mako te o ra. Nka ne be o fɔra, janko aw le ye kisi. ³⁵ Yuhana tun kera i n'a fo fitinamana min be yeelen bo aw ce ra; aw kɔni sɔnna ka jagari a ta yeelen na wagati dɔɔɔn. ³⁶ Nka ne kɔni, fen were be ne seere ye min ka bon ni Yuhana ta seereya ye; sabu Fa Ala ka baara minw di ne ma, ne be o baara minw kera, o kewalew le be ne seere ye. O le b'a yira ko Fa Ala ka ne ci. ³⁷ Fa Ala min ka ne ci, ale yere be seereya ke ne ta ko ra. Nka aw ma sɔn ka a kan lamen, aw na fana ma la a kan ka ye. ³⁸ A ta kuma te to aw kɔɔɔ, sabu a ka mɔɔɔ min ci, aw ma la o ra. ³⁹ Aw be aw timinadiya Ala ta Kitabuw karan na kosebe, sabu aw be miiri ko aw bena panamanya banbari sɔɔɔ o le ra, k'a sɔɔɔ o Kitabu kelenw le be seereya ke ne ta ko ra. ⁴⁰ O bee n'a ta, aw t'a fe ka na ne fe janko aw ye panamanya sɔɔɔ.

⁴¹ «Ne te adamadenw ta bonya ko; sabu aw ye mɔɔɔ suguya minw ye, ne ka o lon. ⁴² Ne ka a lon fana ko Ala ta kanuya te aw jusukun na. ⁴³ Ne nana ne Fa tɔɔɔ le ra, nka aw ma sɔn ne ma, k'a sɔɔɔ ni mɔɔɔ were nana a yere tɔɔɔ ra, aw be sɔn o tigi ma. ⁴⁴ Aw be se ka la ne ra cogo di, aw minw be aw ta bonya jini aw mɔɔɔɔɔɔɔ le fe, nka bonya min be sɔɔɔ Ala kelenpe fe, aw te o jini? ⁴⁵ Aw kana a miiri ko ne bena aw jaraki ne Fa na kɔɔɔ de! Aw jigi lanin be cira Musa min kan de, ale le be aw jarakibaga ye. ⁴⁶ Ni aw tun lara cira Musa ra, aw tun bena la ne ra fana, sabu cira Musa ka ne ta ko le sebe a ta kitabuw ra. ⁴⁷ Nka cira Musa ka min sebe, ni aw ma la o ra, aw bena la ne ta kumaw ra cogo di?»

Yesu ka domuni di jama ma

(Matiyu 14.13–21; Marika 6.30–44; Luka 9.10–17)

6¹ Ayiwa, o kow ko, Yesu tagara Galile ba ko fe, ba min be wele fana ko Tiberiyadi ba. ² Jamaba tun tugura a ko, sabu a tun be tagamasiyen minw kera ka banabagatɔw keneya, o tun be o yera. ³ Yesu ni a ta karamɔɔɔdenw yelenna kongori do kan ka sigi yi. ⁴ O y'a sɔɔɔ Yahudiyaw ta Jɔnyaban panagbe* wagati tun be jini ka se.

⁵ Yesu nana fleri ke, k'a ye ko jamaba do be nana ale fe. A ko Filipe ma ko: «An be se ka domuni san yɔɔɔ juman, janko nin mɔɔɔɔ ye domuni ke?» ⁶ Yesu tun ka o fo ka Filipe ke k'a fle le; ni o te, a tun bena min ke, a yere tun ka o lon co. ⁷ Filipe k'a jaabi ko: «Hali ni an be wari deniye^h keme fla buru san k'a di nin mɔɔɔɔ ma, o bee tena hali dɔɔɔn dɔɔɔn sɔɔɔ a ra.»

^h6.7 Wari deniye: Yesu ta wagati ra deniye kelen tun ye senekɔbaga ta tere kelen baara sara le ye.

⁸ Ayiwa, Yesu ta karamɔɔɔden min ye Andere ye, Simɔn Piyeri balemace, ale ko: ⁹ «Cedennin dɔ be yan, burukun looru ni jegeden fla be o fe; nka o be mun na nin jamaba ye?» ¹⁰ Ayiwa, Yesu ko karamɔɔɔdenw ma ko: «Aw ye mɔɔɔw lasigi dugu ma.» Binmisenw tun ka ca o yɔɔ ra. Mɔɔɔw sigira; cew tun be mɔɔɔ waga looru bɔ. ¹¹ Yesu ka o buruw ta ka baraka la Ala ye, ka a tarantaran mɔɔɔw ra; jɛɛ fana ta kera ten. Mɔɔɔ beɛ ka a sɔɔ fɔ ka wasa. ¹² Mɔɔɔw ka domuni ke ka fa tuma min na, Yesu ko karamɔɔɔdenw ma ko: «Aw ye burukunkurunw ce, janko dɔ kana cen.» ¹³ O ka o burukunkurunw ce ka segi tan ni fla fa o ra; mɔɔɔw ka domuni ke burukun looru ra ka min to, o le kera o ye.

¹⁴ O mɔɔɔw ka Yesu ta tagamasiyenw ye minke, o ko: «Can ra, cira min tun ka kan ka na dunuɔa ra, nin yere lo.»

Yesu tagamana ji kan

(Matiyu 14.22–33; Marika 6.45–52)

¹⁵ Yesu k'a lɔn minke ko o b'a fe ka ale mina fanga ra ka ale ke o ta masace ye, a bɔra o ce ra ka seko ka taga kongori dɔ kan a kelen na.

¹⁶ Wulada nana se minke, karamɔɔɔdenw tagara bada ra. ¹⁷ O donna kurun dɔ kɔnɔ ko o be ba tige ka taga Kaperinahumu. Su nana ko k'a sɔɔ Yesu tun ma na o fe fɔlɔ. ¹⁸ Fɔɔɔba dɔ wurira, ka ke ji lamaga ye kosebe. ¹⁹ O ka kilo looru walama wɔɔɔ ke ji kan wagati min na, o ka Yesu tagamatɔ ye ji kan, a be gbarara o ta kurun na; o ja tigera. ²⁰ Yesu ko o ma ko: «Ne lo, aw kana siran!» ²¹ O tun b'a fe a ye don kurun kɔnɔ o fe; nka o tun be tagara yɔɔ min na, o barara k'a ye ko o sera yi ka ban.

Mɔɔɔw ka Yesu yɔɔɔini

²² Dugu nana gbe tuma min na, jama min tun be ba na dɔ kan, olugu k'a kɔɔsi k'a ye ko kurun kelen le tun be yi, ko Yesu tun ma don o kurun kɔnɔ ni a ta karamɔɔɔdenw ye, nka karamɔɔɔdenw dɔɔn le donna kurun kɔnɔ ka taga. ²³ O y'a sɔɔ kurun dɔw tun nana ka bɔ Tiberiyadi; Matigi Yesu tun ka baraka la Ala ye ka buru tarantaran jama ra yɔɔ min na, o tun lɔnin lo o yɔɔ kɔɔ. ²⁴ Ayiwa, jama nana a ye ko Yesu te yi, a ta karamɔɔɔdenw fana te yi minke, olugu yere donna o kurunw kɔnɔ ka taga Kaperinahumu ka taga Yesu yɔɔɔini.

Domunifen min be janamanya di

²⁵ O tagara Yesu ye ba ko fe minke, o k'a fɔ a ye ko: «An karamɔɔɔ, i sera yan wagati juman?»

²⁶ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ka tagamasiyen minw ye, aw te ne yɔɔɔninina o kosɔn de, nka aw ka domuni min ke ka fa, aw be ne yɔɔɔninina o le kosɔn. ²⁷ Ayiwa, domunifen min be se ka cen, aw kana baara ke o kosɔn; domunifen min te cen, ani a be janamanya banbari di fana, aw ye baara ke o le kosɔn. Min kera Adamaden ye*, ale le be o domunifen di aw ma, sabu Fa Ala ka a ta fanga tagamasiyen la ale le kan.»

²⁸ O ka Yesu jininka ko: «An ka kan ka mun le ke ka Ala sagonan baara ke?»

²⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Ala be baara min jini aw fe, o ye ko ale Ala ka mɔɔɔ min ci, aw ye la o ra.» ³⁰ O ko Yesu ma ko: «Ayiwa, ele bena tagamasiyen juman le ke k'a yira an na, janko an ye la i ra? I bena mun le ke? ³¹ An bemaw ka mane domu kongokolon kɔnɔ, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko: «A ka domunifen bɔ sankolo ra k'a di o ma, o k'a domu!.»

³² Yesu ko: «Can ra, ne b'a fɔ aw ye ko cira Musa le ma domunifen bɔ sankolo ra ka a di aw ma! Ne Face le be domunifen janaman di aw ma ka bɔ sankolo ra. ³³ Sabu min jigira ka bɔ sankolo ra, ale le ye Ala ta domunifen ye, a be min di ka janamanya di dunuɔamɔɔɔw ma.»

³⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamɔɔɔ, ke o domunifen di ye an ma wagati beɛ ke!»

³⁵ Yesu ko o ma ko: «Domunifen min be janamanya di, ne le ye o ye; ni mɔɔɔ min ka na ne fe, kɔngɔ tena o tigi sɔɔ tuun fiyewu; ni mɔɔɔ min lara ne ra, minlɔɔ tena o tigi sɔɔ tuun fiyewu. ³⁶ Nka ne k'a fɔ aw ye ka ban, ko: aw ka ne ye, nka aw ma la ne ra. ³⁷ Ni ne Fa ka mɔɔɔ o mɔɔɔ di ne ma, o beɛ bena na ne fe; ni mɔɔɔ o mɔɔɔ nana ne fe, ne tena o tigi gben fiyewu. ³⁸ Sabu ne ma na ka bɔ sankolo ra ka na ne yere sago ke; min ka ne ci, ne nana o sago le ke. ³⁹ Min ka ne ci, o sago fle nin ye, ko: ale ka mɔɔɔ o mɔɔɔ di ne ma ko o si kana tunu; ani ko dunuɔa labanlon na fana, ne ye o tigi lakunu ka bɔ saya ra. ⁴⁰ Sabu ne Fa sago ye ko ni mɔɔɔ o mɔɔɔ ka Dence* ye, ka la a ra, o tigi ye janamanya banbari sɔɔɔ; dunuɔa labanlon na fana, ne bena o tigi lakunu ka bɔ saya ra.»

⁴¹ Yesu ko minke ko domunifen min bɔra sankolo ra ko ale le ye o ye, Yahudiyaw ka ke Yesu kɔɔfɔ ye o kosɔn. ⁴² O ko: «O tuma, Yesu le te nin ye wa, Yusufu dence? An ka a face lɔn, ka a bamuso lɔn ke! Mun na a b'a fɔ ko ale jigira ka bɔ sankolo ra?» ⁴³ Yesu ka o jaabi ko: «Aw kana nɔnuɔunu aw yere kɔɔ yi. ⁴⁴ Mɔɔɔ si te se ka na ne fe, ni ne Fa min ka ne ci, ale ma o tigi lana ne fe; ni o tigi nana ne fe, dunuɔa labanlon na, ne bena o tigi kunu ka a bɔ saya ra. ⁴⁵ Ayiwa, a sebera ciraw ta kitabu kɔnɔ ko:

^{6.31} Mane tun ye domunifen dɔ ye, Ala tun ka min di Izirayelimɔɔɔw ma ka o to tagama ra kongokolon kɔnɔ. Bɔri 16.13–15,31; Zaburu 78.24.

«Ala yere le bena o bee karan!»

Mɔgɔ o mɔgɔ be Fa Ala ta Kuma lamɛn ka sɔn a ta karan ma, o tigi be na ne fe. ⁴⁶Nka o t'a yira ko mɔgɔ dɔ na ka Ala ye dɛ! Mɔgɔ si ma Ala ye, fɔ min bɔra Ala ra, ale kelen le ka Fa Ala ye.»

Domunifen min be mɔgɔ panamanya

⁴⁷«Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min lara ne ra, o tigi be panamanya banbari sɔrɔ. ⁴⁸Domunifen min be panamanya di mɔgɔw ma, ne le ye o ye. ⁴⁹Aw bemaw ka domunifen dɔ domu kongokolon kɔnɔ, nka o bee n'a ta, saya nana se o ma. ⁵⁰Nka domunifen min jigira ka bɔ sankolo ra, o le ye nin ye; ni mɔgɔ min ka o domu, o tigi tena sa. ⁵¹Ne le ye domunifen panaman ye, min jigira ka bɔ sankolo ra. Ni mɔgɔ min ka o domu, o tigi panaman be to wagati bee. Ne be domunifen min di, o ye ne yere farisogo le ye, janko dunuɔnamɔgɔw ye panamanya.»

⁵²Yesu ka o fɔ minke, Yahudiyaw ka ke ɲɔgɔn sɔsɔ ye; o ko: «Nin ce b'a fe ka a yere sogo di an ma cogo di le, an y'a domu?» ⁵³Yesu k'a fɔ o ye ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko Min kera Adamaden ye*, ko ni aw ma o sogo domu ka a jori min, aw tena panamanya sɔrɔ. ⁵⁴Nka ni mɔgɔ min ka ne sogo domu ka ne jori min fana, o tigi be panamanya banbari sɔrɔ; dunuɔ labanlon na, ne bena o tigi lakunu ka bɔ saya ra. ⁵⁵Sabu ne farisogo ye domunifen yere le ye, ne jori fana ye minnifen yere le ye. ⁵⁶Ni mɔgɔ min ka ne sogo domu, ka ne jori min, o tigi be to ne ta jɛnɲɔgɔnya ra, ne fana be to jɛnɲɔgɔnya ra ni o tigi ye. ⁵⁷Fa Ala min panaman lo, min ka ne ci, ne be panamanya ale le sababu ra; o cogo ra ni mɔgɔ min ka ne farisogo domu, ka ne jori min fana, o tigi be panamanya ne sababu ra. ⁵⁸Domunifen min jigira ka bɔ sankolo ra, o le ye nin ye; aw bema minw sara, olugu ka domunifen min domu, o domunifen ni nin te kelen ye. Ni mɔgɔ min ka nin domunifen domu, o tigi bena panamanya banbari sɔrɔ.»

⁵⁹Yesu ka nin kumaw le fɔ k'a to mɔgɔw karan na karanso kɔnɔ Kaperinahumu.

Yesu ta kuma be panamanya banbari di

⁶⁰Ayiwa, Yesu ka o kuma fɔ minke, a ta karamɔgɔdenw caman ko: «Nin kuma ka gbelen dɛ! Jɔn be se ka sɔn nin ma?» ⁶¹Yesu k'a lɔn ko karamɔgɔdenw be o kow le ɲunuɲununa minke, a ko o ma ko: «Nin kuma digira aw ra wa? ⁶²O tuma, Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o yelɛntɔ ye ka taga a bɔyɔrɔ ra don? ⁶³Ala Nin* le be mɔgɔ panamanya; ni o te, mɔgɔ yere baraka te se ka foyi ke; ne ka kuma minw fɔ aw ye, o bɔra Ala Nin le ra, o le be panamanya di. ⁶⁴Nka dɔw be aw ra, olugu ma la o ra.»

Ayiwa, kabini a damina ra, minw tun ma la Yesu ra, a tun ka olugu lɔn, ani min tun bena a janfa.

⁶⁵Yesu k'a fɔ tuun ko: «O le kosɔn ne k'a fɔ aw ye ko mɔgɔ si te se ka na ne ma, ni Fa Ala ma o se di o tigi ma.»

⁶⁶Ayiwa, k'a ta o lon na, a ta karamɔgɔden caman bɔra a kɔ; o ma sɔn ka tugu a kɔ tuun. ⁶⁷Yesu ko a ta karamɔgɔden tan ni fla ma ko: «Aw fana t'a fe ka taga wa?» ⁶⁸Simɔn Piyeri k'a jaabi ko: «Matigi, an bena taga jɔn le fe? Panamanya banbari kuma be sɔrɔ ele le fe. ⁶⁹An lara i ra, an fana k'a lɔn ko Den* Saninman min bɔra Ala ra, ko ele lo.» ⁷⁰Yesu k'a fɔ o ye ko: «Ne le ma aw mɔgɔ tan ni fla panawoloma wa? K'a sɔrɔ kelen be aw ra, o ye setanamɔgɔ le ye.» ⁷¹Yesu tun be Zudasi le ma, Simɔn Sikariyɔti dence; ale le tun bena Yesu janfa, k'a sɔrɔ karamɔgɔden tan ni fla dɔ tun lo.

Yesu balemaw ma la a ra

7¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu tun be yaalayaala Galile mara yɔrɔw ra; a ma sɔn ka taga Zude mara ra, sabu Yahudiyaw kuntigiw tun be a yɔrɔɲinina ko o b'a faga. ²Ayiwa, Yahudiyaw ta gbatakɔrsigi panagbe* wagati tun surunyara. ³Yesu balemaw k'a fɔ a ye ko: «I ka kan ka bɔ yan ka taga Zude mara ra, janko i ta karamɔgɔdenw fana ye i ta tagamasiyenw ye o yɔrɔ ra fana. ⁴Mɔgɔ si te a ta kow ke dogo ra, ni a b'a fe ko mɔgɔw ye a lɔn; ni i be nin kabakow ɲɔgɔn ke, i ka kan ka i yere yira le, janko bee ye i ye.»

⁵Ayiwa, Yesu balemaw tun be o fra, sabu olugu fana tun ma la a ra. ⁶Yesu ka a balemaw jaabi ko: «O kewagati ma se ne fe fɔlɔ; nka wagati bee ka ɲi aw kɔni fe. ⁷Dunuɔnamɔgɔw te se ka aw kɔninya; o be ne le kɔninya, sabu o be kewalejugu minw kera, ne be o kow bee fra kene kan. ⁸Aw kɔni ye taga panagbe ra faasi. Ne tena taga yi sisan fɔlɔ, sabu wagati ma se ne fe ban.» ⁹Yesu ka o le fɔ a balemaw ye, ka to Galile.

Yesu tagara gbatakɔrsigi panagbe ra

¹⁰A balemaw taganin kɔ panagbe ra, Yesu yere ka sɔrɔ ka taga. Nka a ma taga mɔgɔw na na, a dogora ka taga le. ¹¹O y'a sɔrɔ Yahudiyaw kuntigiw tun be Yesu yɔrɔɲinina panagbe wagati ra; o ka ke ɲininkari ke ye ko: «A be min dɛ?» ¹²Jama ra mɔgɔw tun be ɲunuɲunukan caman fra Yesu ta ko ra. Dɔw ko: «Mɔgɔɲuman lo.» Dɔw ko: «Can te, a be mɔgɔw lafirira le.» ¹³Nka mɔgɔ si tun te sɔn ka o kuma fɔ kene kan, sabu o tun be siranna Yahudiyaw kuntigiw na.

¶6.45 Nin kuma fra Ezayi 54.13.

Yahudiyaw ka Yesu sɔsɔ

¹⁴ Ayiwa, panagbe wagati nana se a cemanɛ ra; Yesu tagara don Alabatosoba lu kɔnɔ ka mɔgɔw karan. ¹⁵ A ta karan ka Yahudiyaw kabakoya; o ko: «Ce nin ka nin lɔnniya bee sɔrɔ min le, k'a sɔrɔ a ma karan ke?» ¹⁶ Yesu ka o jaabi, ko: «Ne ta karan ma bɔ ne yere ra, nka a bɔra ne cibaga Ala le ra. ¹⁷ Ni mɔgɔ min b'a fe ka Ala sago ke, o tigi bena a lɔn ni ne ta karan bɔra Ala le ra, walama ni a bɔra ne yere le ra. ¹⁸ Mɔgɔ min be kuma ni a yere ta sebgaya ye, o tigi be bonya jinina a yere le ye. Nka mɔgɔ min b'a fe a cibaga ye bonya, o tigi ta le ye can ye, nanbara si te a ta kow ra. ¹⁹ Cira Musa le ma sariya* di aw ma wa? Nka aw si te sariya sira tagamana. Mun na aw be ne yɔrɔninina ka ne faga?» ²⁰ Jama ra dɔw ko Yesu ma ko: «Ele ye jinato le ye. Jɔntigi le be i yɔrɔninina ka i faga?» ²¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ne ka kewale kelen min ke, o le ka aw bee kabakoya! ²² Aw ka kenɛsigiri lɔn cira Musa le fe k'a sɔrɔ a ma bɔ cira Musa ra, a damanana an bemaw le ra; o le kosɔn hali Nenɛkirilon na aw be sɔn ka ceden kenɛsigi. ²³ Ni aw be sɔn ka ceden kenɛsigi Nenɛkirilon na, janko ka cira Musa ta sariya sira tagama o, mun kosɔn ne ka mɔgɔ kuturu kenɛya Nenɛkirilon na minke, aw dimina ne kɔrɔ o ra? ²⁴ Aw kana ko ye aw ja ra dɔrɔn k'a kiti tige; aw ye kiti tige ni terenninya le kan.»

Yala Yesu le ye Kisibaga ye wa?

²⁵ Zeruzalemu dugumɔgɔ dɔw tun b'a fɔra ko: «O tuma o be ce min yɔrɔninina ko o b'a faga, ale le te nin ye wa? ²⁶ A fe, a be kumana bee ja na kene kan, mɔgɔ si te foyi fɔra a ye. Kɔni an ta kuntigiw ma lɔ a ra le ko Ala ka Kisibaga* min layiri ta ko ale lo de? ²⁷ K'a sɔrɔ anw ka ce nin bɔyɔrɔ lɔn; nka ni Kisibaga nana, mɔgɔ si tena a bɔyɔrɔ lɔn.» ²⁸ Ayiwa, ka Yesu to mɔgɔw karan na Alabatosoba kɔnɔ, a kumana ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Aw ko, ko aw ka ne lɔn, ka ne bɔyɔrɔ fana lɔn ke? Nka ne ma na ne yere ma, min ka ne ci, ale le be cantigi ye. Nka aw ma a lɔn. ²⁹ Ne kɔni ka a lɔn, sabu ne bɔra ale le ra, ale le fana ka ne ci.» ³⁰ Yesu ka o fɔ minke, o tun b'a fe ka a mina, nka mɔgɔ si ma se k'a boro la a kan, sabu a ta wagati tun ma se fɔlɔ. ³¹ O bee n'a ta, jama ra mɔgɔ caman lara Yesu ra; o mɔgɔw tun b'a fɔra ko: «Hali ni Kisibaga nana, a bena tagamasiyen juman le ke ka teme nin ce ta kan?»

Yahudiyaw kuntigiw ka mɔgɔ dɔw ci ka taga Yesu mina

³² Jama tun be o kuma minw ɲunuɲununa Yesu ta ko ra, Farisiw* nana o men. O ra, sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka Alabatosoba kɔrɔsibaga dɔw ci ko o ye taga Yesu mina. ³³ Yesu ko olugu ma ko: «Ne be ni aw ye yan tuun ka wagati dɔnnin le ke; o ko, ne be sɔrɔ ka taga ne cibaga fe. ³⁴ Nka aw bena ne yɔrɔnini ka dese, aw tena ne ye; sabu ne bena ke yɔrɔ min na, aw tena se ka taga yi.» ³⁵ Yahudiyaw kuntigiw k'a fɔ ɲɔgɔn ye ko: «O tuma ce nin b'a fe ka taga yɔrɔ juman le, ni a b'a fɔra ko an tena ale ye? Yahudiya minw janjanna ka taga sigi Gerekiw fe, kɔni a t'a fe ka taga olugu le fe ka taga ke Gerekiw karan ye de? ³⁶ A ka kuma min fɔ, o kɔrɔ le ye di, ko: «Aw bena ne yɔrɔnini, nka aw tena ne ye?» Ani ko: «Ne bena ke yɔrɔ min na, aw tena se ka taga o yɔrɔ ra?» »

Yesu ka Nin Saninman layiri ta

³⁷ Ayiwa, panagbe lon laban, o le tun ye a lonba yere ye; Yesu lɔra jama ja fe ka kuma ni fanga ye, ko: «Ni minlɔgɔ be mɔgɔ min na, o tigi ye na ne fe ka na min. ³⁸ Ni mɔgɔ min lara ne ra, ji min be panamanya di, o bena woyo ka bɔ o tigi jusukun na i ko baji,» i n'a fɔ a sebera Ala ta Kuma ra cogo min na. ³⁹ Nin Saninman* min tun bena di lanabagaw ma, Yesu tun be o ko le fɔra ten. O wagati ra Nin Saninman tun ma di fɔlɔ, sabu Yesu tun ma kɔrɔta fɔlɔ ka taga don a ta nɔkɔ ra sankolo ra.

Mɔgɔw kan taranna Yesu kosɔn

⁴⁰ Ayiwa, jama ka Yesu ta kuma men minke, o ra dɔw tun b'a fɔra ko: «Sigiya si t'a ra, cira min ko fɔra, nin ce yere lo!» ⁴¹ Dɔ werew tun b'a fɔra ko: «Ala ka Kisibaga* min layiri ta, nin lo.» Nka dɔw ko: «Kisibaga be se ka bɔ Galile mara ra cogo di? ⁴² Yala a ma sebe Kitabu kɔnɔ ko Kisibaga bena ke Dawuda ta gbamɔgɔ dɔ le ye wa, ani ko a bena bɔ Betilehemu le, min ye Dawuda worodugu ye wa?» ⁴³ Yesu ta ko kosɔn jama kan taranna. ⁴⁴ Dɔw tun b'a fe ka Yesu mina, nka mɔgɔ si ma se ka a boro la a kan.

Yahudiyaw kuntigiw ta jusukungbeleya

⁴⁵ Minw tun nana Yesu minayɔrɔ ra, olugu sekɔra ka taga sarakalasebagaw* kuntigiw ni Farisiw* fe; olugu ka o pininka ko: «Mun kosɔn aw m'a mina ka na ni a ye?» ⁴⁶ Yesu minabagaw ka a jaabi ko: «An ma mɔgɔ si ye min be kuma i ko nin ce!» ⁴⁷ Farisiw ko o ma ko: «O tuma a ka aw fana lafiri ke? ⁴⁸ Aw k'a men ko an ta kuntigiw juman kelen, walama Farisiw juman kelen le lara a ra fɔlɔ? ⁴⁹ Nin jama min lara a ra, olugu si ma cira Musa ta sariya* lɔn; olugu ye mɔgɔ danganinw le ye!»

⁵⁰ Ayiwa, Nikodemu min tun konna ka taga Yesu fe lon do, ale fana tun ye o Farisiw do ye; ale ko o ma ko: ⁵¹ «Yala ka kapa ni an ta sariya ye, an be se ka kiti tige mogo do kan k'a soro an ma a tigi lamem folo, ka a lon a ka ko min ke wa?» ⁵² O ko ale ma ko: «O tuma, ele fana bora Galile le wa? I yere ye Kitabuw fle ka ja; i bena a ye ko cira si ma deri ka bo Galile.»

[⁵³ kO ko, o bee kelen kelen wurira ka taga o ta so.

8 ¹ Yesu tagara Oliviyesunw kuru kan.

Muso min minara jeneya ra

² Ayiwa, o lon dugusagbe sogomada jona fe, Yesu sekora ka taga Alabatosoba lu kono tuun. Jama bee nana lajen a koru; a sigira ka to ka o karan.

³ Ayiwa, sariya karamogow* ni Farisiw* nana ni muso do ye a fe, ko o muso minana jeneya ra. O k'a mina ka na a lo jama ce ma. ⁴ O ko Yesu ma ko: «An karamogo, an tagara nin muso mina k'a to jeneya ra ni ce do ye. ⁵ Cira Musa k'a fo an ye sariya* ra ko an ka kan ka o muso mogon bon ni kabakuru ye ka a faga¹. Ayiwa, ele ko di o ra?» ⁶ O tun b'a fe k'a korobo le, janko ka sababu do soro k'a jaraki. Nka Yesu birira ka ke seberi ke ye dugu ma ni a borokanden ye. ⁷ O gbanna a ra ni jininkari ye minke, a wurira ka lo, k'a fo o ye ko: «Aw ra ni min ma jurumun ke ka ye, o tigi ye ke mogo folo ye, ka a bon ni kabakuru ye.» ⁸ A ka o fo minke, a birira tuun ka ke seberi ke ye dugu ma. ⁹ O mogow ka o kuma men minke, [o yere jusukun ka o soso;] o bee tagara kelen kelen, k'a damina mogokorobaw ra. Yesu kelen tora ni muso ye, muso lonin tora a koru. ¹⁰ Yesu k'a kun korota k'a fo muso ye ko: «Muso, o be min le? Mogo si ma kiti ben i kan wa?» ¹¹ Muso ka Yesu jaabi ko: «Mogo si!» Yesu ko: «Ayiwa, ne fana te kiti ben i kan; taga, i kana jurumun ke tuun.»]

Yesu le ye dunupa ta yeelen ye

¹² O ko, Yesu ka kuma ta tuun k'a fo jama ye ko: «Ne le ye dunupa ta yeelen ye. Ni mogo min tugura ne ko, o tigi tena tagama dibi ra, nka o tigi bena yeelen soro, min be panamanya di a ma.» ¹³ Farisiw* ko a ma ko: «Ni ele yere le be seereya ke i yere ta ko ra, o tuma i ta seereya te can ye.» ¹⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Hali ni ne yere le be seereya ke ne yere ta ko ra, ne ta seereya ye can ye, sabu ne ka ne boyoro lon, ne ka ne tagayoro fana lon; nka aw ma ne boyoro lon, aw ma ne tagayoro fana lon. ¹⁵ Aw koni be kiti tige ka kapa ni adamadenw ta jatemala le ye; nka ne te kiti tige mogo si kan. ¹⁶ Hali ni ne be kiti tige, ne ta kiti be tige can le kan, sabu ne kelen te; ne Fa min ka ne ci, o be ni ne ye. ¹⁷ Ayiwa, a sebera aw ta sariya* ra ko ni mogo fla kera ko min seere ye, ko o ko ye can le ye^m. ¹⁸ Ayiwa, ne ye ne yere seere ye, ne Fa min ka ne ci, o fana ye ne seere ye.»

¹⁹ O ko Yesu ma ko: «I fa be min le?» Yesu ka o jaabi ko: «Aw ma ne yere lon, janko ka na a fo ne Fa; ni aw tun ka ne lon can ra, aw tun bena ne Fa fana lon.»

²⁰ Yesu ka o kuma bee fo ka a siginin to karan na Alabatosoba lu kono sarakablaminanw yoro ra. Mogo si ma se ka a mina, sabu a ta wagati tun ma se ban.

Yesu ta tagayoro

²¹ Yesu k'a fo mogow ye tuun ko: «Ne bena taga; ni ne tagara, aw bena ne yoropini, nka aw bena sa ka aw to aw ta jurumun na; ne be taga yoro min na, aw te se ka taga o yoro ra.»

²² Yahudiyaw kuntigiw ko: «O tuma a bena a yere faga le wa? Sabu a ko, ko: «Ne be taga yoro min na, aw te se ka taga o yoro ra!» » ²³ Yesu k'a fo o ye ko: «Aw sorora dugukolo kan yan le, nka ne bora sankolo ra; dunupa ta le be aw ye, nka ne koni, dunupa ta te ne ye! ²⁴ O le koson ne k'a fo aw ye ko aw bena sa ka aw to aw ta jurumunw na; sabu ni aw koni ma la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye,» o tuma aw bena sa ka aw to aw ta jurumunw na.» ²⁵ O ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye jontigi le ye?» Yesu ko: «Kabini a damina ra, ne ye min ye, ne ka o fo aw ye. ²⁶ Fen caman be ne fe k'a fo aw ta ko ra, ani ka aw jaraki; nka min ka ne ci, o ta le ye can ye; ne ka min men ale fe, ne be o le fo dunupamogow ye fana.»

²⁷ Yahudiyaw m'a faamu ko Yesu be Fa Ala ta ko le fora o ye. ²⁸ O koson Yesu k'a fo o ye ko: «Min kera Adamaden ye*, ni aw nana o korota san fe tuma min na, aw bena soro k'a lon ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye,» ko ne te foyi ke ne yere ma, nka Fa Ala ka ne karan min na, ne be o le fo. ²⁹ Min ka ne ci, ale be ni ne ye. A ma ne to ne kelen na, sabu min ka di a ye, ne be o le ke tuma bee.»

³⁰ Yesu ka o kuma fo minke, mogo caman lara a ra.

Fen min be mogo ke a yere ta ye

³¹ Ayiwa, Yahudiya minw tun lara Yesu ra, a k'a fo olugu ye ko: «Ni aw sonna ka to ne ta kumaw kan, aw bena ke ne ta karamogodenw ye can ra. ³² Aw bena can lon, o can lonniya bena aw ke aw yere ta ye fana.»

³³ O ko Yesu ma ko: «Anw ye Ibrahima ta durujaw le ye, an ma deri ka ke mogo si ta jon ye. Mun na ele ko,

^{k7.53} K'a damina hayan 7.53, ka taga a bla hayan 8.11, o kumaw te soro kitabu dow kono, walama o sebera fan were ra.

^{18.5} Nin kuma fora Musa ta sariya ra (Sarakalasebagaw 20.10; Sariya 22.22-24), nka ka kapa ni sariya ye, ce ni muso bee le tun ka kan ka faga.

^{m8.17} Nin kuma fora Sariya 17.6; 19.15.

ko an bena ke an yere ta ye?»³⁴ Yesu ka o jaabi ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogo o mogo be jurumun ke, o tigi ye jurumun ta jon le ye.»³⁵ Jon te to a matigice ta so kono wagati bee, nka matigice dence be to so kono tuma bee.³⁶ Den min bora Ala ra*, ni o ka aw ke aw yere ta ye, o tuma aw bena ke aw yere ta ye yere le.³⁷ Ne k'a lon ko aw ye Iburahima ta durujaw ye; nka o bee n'a ta, aw be ne fagacogo jinina, sabu aw te ne ta kuma fe.³⁸ Ne koni, ne ka min ye ne Fa fe, ne be o le fo; aw fana ka min soro aw fa fe, aw be o le ke.»

³⁹ Ayiwa, o ka Yesu jaabi ko: «Anw fa ye Iburahima le ye.» Yesu ko o ma ko: «Ni aw tun ye Iburahima ta denw ye, aw tun bena Iburahima ta kewalew jagon le ke.»⁴⁰ Nka sisan, a fle, ne ka can min soro Ala fe, ne ka o fo aw ye, o bee n'a ta, aw be ne fagacogo jinina; Iburahima ma o jagon ke de!⁴¹ Aw be aw fa ta kewalew jagon le kera.»

O ko Yesu ma ko: «Anw ma woro jeneya ra de! Fa kelenpe le be an fe, o ye Ala ye.»

⁴² Yesu ko o ma ko: «Ni Ala le tun ye aw Fa ye, aw tun bena ne kanu, sabu ne bora Ala le ra ka na yan. Ne ma na ne yere ma; ale le ka ne ci.»⁴³ Ne be min fora, mun koson aw te o faamuna? Aw te son ka ne ta kumaw lamem le.⁴⁴ Aw fa ye Setana le ye; min fana ka di aw fa Setana ye, aw b'a fe ka o le ke. Ale ye mogofagabaga le ye kabini a ta kow damina ra; a ma deri ka can fo ka ye, sabu can den kelen te a kono. Ni a b'a fe ka faninya fo tuma min na, a be kuma ka kapa ni a yere ta son le ye; sabu faninyafabaga lo, faninya face yere lo.⁴⁵ Nka, ne koni ne be can le fo, o le koson aw te lara ne ra.⁴⁶ Aw ra, jontigi le be se k'a yira ko ne ka jurumun ke? Ayiwa, ni ne be can le fora, mun na aw te la ne ra?⁴⁷ Mogo min ye Ala ta mogo ye, o tigi be Ala ta Kumaw lamem. Aw te a lamem, sabu aw te Ala ta mogow ye.»

Yesu ka bon ni Iburahima ye

⁴⁸ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «Jo be an fe k'a fo ko i ye Samarika le ye, ko jina be i ra fana.»⁴⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Jina te ne ra, nka ne be ne Fa le bonyara; aw koni, aw be ne dogoyara le.»⁵⁰ Ne te bonya jinina ne yere ye, nka kelen be yi, ale le be a jinina ne ye; ale le bena jo di ne ma fana.⁵¹ Can ra ne b'a fo aw ye ko ni mogo min ka ne ta kuma sira tagama, o tigi tena sa fiyewu.»

⁵² Yahudiyaw ko: «Sisan koni an k'a lon yere le ko jina le be ele ra. Iburahima sara, ciraw fana sara; ele ko, ko ni mogo min ka ele ta kuma sira tagama, ko o tigi tena sa ka ye.»⁵³ O tuma ele ka bon ni an bemace Iburahima ye wa? Ale sara, ciraw fana sara! O tuma ele be i yere jatera mun mogo suguya le ye?»

⁵⁴ Yesu ko: «Ni ne tun be ne yere bonyara, o bonya tun te ke foyi ye. Ne Fa le be ne bonya, aw ko ale min ma ko aw ta Ala lo.»⁵⁵ Aw m'a lon, nka ne k'a lon; ni ne tun ko, ko ne m'a lon, ne tun bena ke aw jagon faninyafabaga le ye. Nka ne k'a lon, ne fana be a ta kuma sira tagama.⁵⁶ Aw bemace Iburahima pagarira ko a bena ne nalon ye. A k'a ye minke, a jusu diyara kosebe.»⁵⁷ Yahudiyaw ko a ma ko: «E! Ele si ma sanji bilooru soro folo, ele ko i ka Iburahima ye!»⁵⁸ Yesu ko o ma ko: «Can ra ne b'a fo aw ye, ko sani Iburahima ye woro, ne ye min ye, ne tun be o ye ka ban!»

⁵⁹ O kuma koson Yahudiyaw ka kabakuruw ta ko o be Yesu bon, nka a dogora ka bo Alabatosoba kono ka taga.

Yesu ka fiyentace keneya

9¹ Yesu temeto, a ka fiyentace do ye; o ce fiyennin le tun worora.² Yesu ta karamogodenw ka a pininka ko: «An karamogo, mun le k'a to nin ce fiyennin worora? A yere ta jurumun lo wa, walama a worobagaw ta jurumun lo?»³ Yesu ka o jaabi ko: «A yere ta jurumun te, a worobagaw fana ta jurumun te; a kera janko Ala ta sebgaya le ye yira ale sababu ra.»⁴ An ka kan ka ne cibaga ta baara ke wagati min na tere yeelen be yi; ni o te, ni su nana ko, mogo si tena se ka baara ke.⁵ Ka ne to dunuwa ra yan, ne le ye dunuwa ta yeelen ye.»

⁶ Yesu ka o fo minke, a ka daji tu dugu ma, ka bogwo fitini koni ni a ye, ka o mun fiyentaw padenw na,⁷ k'a fo a ye ko: «Taga i na ko Silowe dinga ta ji ra.» (Silowe koro ye ko «Ciraden»). Ce tagara a na ko minke, a sekoto, a tun be yeri kera.

⁸ Ayiwa, a siginogonw, ani minw tun be to k'a ye a be daariri kera, olugu ko: «Ce nin le tun te sigira yan ka to ka mogow daari wa?»⁹ Dow ko: «Ale lo ke.» Dow ko: «Ale te, a bonin b'a fe le doron.» A laban, ce yere ko: «Ne yere lo.»¹⁰ O ko a ma ko: «I na yelera cogo di le?»¹¹ A ka o jaabi ko: «Ce min tawo ye ko Yesu, ale le ka bogwo ke ka a mun ne na ra, ko ne ye taga ne na ko Silowe dinga ta ji ra. Ne tagara ne na ko minke, ne na yelera.»¹² O ka a pininka ko: «O ce be min?» A ko: «Ne m'a lon.»

Farisiw ka fiyentacekoro wele ka a pininka

¹³ Ayiwa, o ka o fiyentace na yelenin mina ka taga ni a ye Farisiw* fe.¹⁴ K'a soro Yesu tun ka bogwo mun ce na ra ka a na ye le lon min na, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* le ye.¹⁵ O koson Farisiw ka ce pininka tuun ko a na yelera cogo di le. A ka o jaabi ko: «A ka bogwo mun ne padenw na, ne tagara ne na ko, ne na yelera.»¹⁶ A ka o fo minke, Farisi dow ko: «O ce ma bo Ala ra, sabu a te Nenekirilon jatera.» Nka dow ko: «Jurumunkebaga be se ka nin kabakow jagon ke wa?» A kera ten, o gbansan kan taranna.

¹⁷ O ka fiyentace na yelenin pininka tuun ko: «Ce min ka ele na ye le o, ele yere be mun le miirira o ce ta ko ra?» A ko o ma ko: «Ala ta cira lo.»¹⁸ Nka Yahudiyaw kuntigiw tun ma la a ra fiyewu ko o ce fiyennin le tun

worora, ani ko a ja nana ye. O koson o k'a worobagaw wele, ¹⁹ ka na olugu jininka ko: «Aw dence le ye nin ye wa? Aw be se k'a fo ko can ra a fiyennin le worora wa? A nana ke cogo di sisan ko a be yeri kera?» ²⁰ Ce worobagaw ka o jaabi ko: «An koni k'a lon ko an dence lo, ko a fiyennin le worora fana. ²¹ Nka fen min nana a to a be yeri kera sisan, an ma o lon; mogo min fana ka a ja ye, an ma o tigi lon. Aw ye a yere jininka; denmisen te tuun o; a yere bena a jafaw aw ye.»

²² Ce worobagaw ka o fo Yahudiyaw kuntigiw nasiran le koson, sabu o tun benna a ra ko ni mogo o mogo ka lo a ra k'a fo ko Yesu le ye Kisibaga* ye, ko o be o tigi gben k'a nin bo karanso* ta jen ra. ²³ O nasiran le koson o ko: «Den te, aw ye a yere jininka.»

²⁴ Ayiwa, o ka fiyentocokoro wele tuun a sijaga flanan na ka na a fo a ye ko: «Kari Ala ra i ye can fo an ye. Ce min ka i ja ye, anw koni k'a lon ko jurumunkebaga lo.» ²⁵ Ce ka o jaabi ko: «Ni jurumunkebaga lo walama ni jurumunkebaga te, ne ma o lon; ne ka fen kelenpe le lon: ne tun ye fiyentaw ye, nka sisan ne be yeri kera.»

²⁶ O ko a ma ko: «A ka mun le ke i ra? A ka i ja ye cogo di le?» ²⁷ Ce ka o jaabi ko: «Ne k'a fo aw ye ka ban, nka aw ma son ka ne lamen; mun na aw b'a fe ne ye a jafaw aw ye tuun? Koni aw fana t'a fe ka ke a ta karamogoden daw ye de?» ²⁸ O ka a neni; o ko: «Ele le ye a ta karamogoden ye; anw ye cira Musa ta karamogodenw le ye. ²⁹ An k'a lon ko Ala kumana cira Musa fe, nka an ma nin ce boyoro lon.»

³⁰ Ce ko: «Nin ye kabako le ye de! Aw ko, ko aw ma a boyoro lon, k'a soro a ka ne ja ye! ³¹ An k'a lon ko Ala te jurumuntaw lamem; nka mogo min be a bato ka a sago ke, a be o le lamem. ³² Kabini dununa danna, an ma deri k'a men ko mogo min fiyentoman worora, ko do ka o ja ye. ³³ Ni nin ce tun ma bo Ala ra, a tun tena se ka foyi ke.»

³⁴ Farisiw* ko ce ma ko: «Ele min kuturu worora jurumun na, ele le be anw karanna sisan ke?» O ka a gben ka bo karanso ra.

Yesu ko Farisiw ye fiyentaw ye

³⁵ Ayiwa, Yesu nana a men ko o ka ce gben; a tagara ben ni a ye minke, a ko a ma ko: «Min kera Adamaden ye*, i lara o ra wa?» ³⁶ Ce ko Yesu ma ko: «An karamogo, jontigi lo? A yira ne ra, janko ne ye la a ra.» ³⁷ Yesu ko: «I ja be ale yere le ra ten, a be kumana i fe.» ³⁸ Ce ko: «Matigi, ne lara i ra.» A ka a kinbiri gban Yesu koro ka a bato.

³⁹ Yesu ko: «Ne nana dununa ra ka na kiti le tige, janko minw te yeri kera, olugu ye yeri ke, minw be yeri kera, olugu ja ye fiyen.» ⁴⁰ Farisi* daw tun be Yesu koro, olugu ka o kuma men minke, o ko Yesu ma ko: «O tuma anw fana fiyennin lo wa?» ⁴¹ Yesu ka o jaabi ko: «Ni aw tun fiyennin lo, aw tun tena jaraki; nka aw ko minke ko aw be yeri kera, o koson aw jarakinin lo tuma bee.»

Sagagbenbaga ni sagaw ta talen

10 ¹ Yesu ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko mogo min te son ka don sagabon donda fe, fo a be yelen fan were fe ka don, o tigi ye son le ye, benkannikebaga lo. ² Nka min be don donda fe, o le ye sagagbenbaga yere ye. ³ Sagabon korosibaga be da ye a ye. Sagaw be a kan men; a be a ta sagaw wele kelen kelen o togo ra ka bo ni o ye kene ma. ⁴ Ni a bora ni a ta sagaw ye kene ma, a be bla o ja. Sagaw fana be tugu a ko, sabu o ka a kan lon. ⁵ Nka sagaw te tugu mogo were ko; o be bori o tigi ja, sabu o te mogo were kan lon.»

⁶ Yesu ka o talen fo o mogow ye, nka o m'a faamu.

Yesu ye sagagbenbagajuman ye

⁷ Yesu k'a fo o ye tuun ko: «Can ra ne b'a fo aw ye ko ne le ye sagabon donda ye. ⁸ Minw bee nana ne ja fe, olugu bee ye sonw ni benkannikebagaw le ye; sagaw ma o lamem. ⁹ Ne le ye donda ye; ni mogo min ka teme ne fe ka don, o tigi be kisi. O tigi bena to ka don ka bo nasuma ra, ka domunikeyoro soro. ¹⁰ Son te na foyi kama ni sonyari te, ani fagari, ani cenri. Nka ne koni nana le, janko mogow ye panamanya soro fo ka wasa.

¹¹ «Ne le ye sagagbenbagajuman ye; sagagbenbagajuman be a nin di ka sa a ta sagaw koson. ¹² Nka baaraden min be sagaw korosira sara ra, ale te sagagbenbaga ye, sagaw fana te a ta ye; o koson ni a ka wara nato ye, a be bori ka sagaw to yi. Wara bena saga daw mina, a tow be janjan. ¹³ Baaraden be bori, sabu ale ye warinibaga le ye; sagaw hami te a ra. ¹⁴ Ne koni, ne ye sagagbenbagajuman le ye; ne ka ne ta sagaw lon; ne ta sagaw fana ka ne lon, ¹⁵ i ko Fa Ala ka ne lon cogo min na, ani ne ka Fa Ala lon cogo min na. Ne be ne nin di ka sa ne ta sagaw koson. ¹⁶ Saga werew be ne fe, minw te nin sagabon koni; jagboya lo ne ye taga olugu fana gbengben ka na; o bena ne kan men, o bena ke sagakuru kelen ye, ka sagagbenbaga kelen ke o kunna.

¹⁷ «Ne ko ka di ne Fa Ala ye, sabu ne be ne nin di ka sa, janko ne ye na a soro tuun. ¹⁸ Mogo si te se ka ne nin bo ne ra jagboya ra; ne yere b'a di. Se be ne ye ka a di, se be ne ye fana ka a mina tuun; ne Fa Ala ka o le fo ne ye.»

¹⁹ Yesu ta kuma koson Yahudiyaw kan taranna tuun. ²⁰ O caman ko: «Jina be ce nin na, fati lo; mun koson aw be a lamenna?» ²¹ Nka daw ko: «Nin te jinato kan ye de! Jinato be se ka fiyentaw ja ye cogo di?»

Yahudiyaw ko o tɛ Yesu fɛ

²² Ayiwa, Yahudiyaw ta Alabatosoba janagbɛ* min bɛ kɛ Zeruzalɛmu san o san, o nana sɛ; o bɛ bɛn nɛnɛba wagati le ma. ²³ Ayiwa, Yesu tun bɛ yaalayaalara Alabatosoba lu kɔnɔ, masacɛ Sulemani ta bolon kɔnɔ.

²⁴ Yahudiyaw nana lɔ k'a lamini; o ka a jininka ko: «Wagati juman le i bɛna sigiya bɔ an jusu ra sa? Ni ele le ye Kisibaga* ye, a gbɛ k'a fɔ an ye.»

²⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Ne k'a fɔ aw ye ka ban, nka aw ma la a ra. Ne bɛ kɛwale minw kera ne Fa Ala tɔgɔ ra, o kɛwalew le b'a yira ko ne bɛ min fɔra aw ye ko o ye can le ye. ²⁶ Nka aw tɛ lara ne ra, sabu aw tɛ ne ta saga dɔw ye. ²⁷ Ne ta sagaw bɛ ne kan mɛn; ne ka o lɔn, o bɛ tugu ne kɔ fana. ²⁸ Ne bɛ janamanya banbari di o ma. O tɛna halaki fiyewu, mɔgɔ si tɛna o bɔsi ka o bɔ ne boro fana. ²⁹ Ne Fa Ala min ka o di ne ma, ale ta sebgaya ka bon ni bɛɛ ta ye; mɔgɔ si tɛ se ka o bɔsi ka bɔ ne Fa boro fana. ³⁰ Ne ni ne Fa ye kelen le ye.»

³¹ Yahudiyaw ka kabakuruw ta tuun ko o bɛ Yesu bon. ³² Yesu ko o ma tuun ko: «Ne ka kɛwaleɗuman caman minw sɔrɔ Fa Ala fɛ, ne ka o kɛ aw ja na. O kɛwalew juman kelen le kosɔn aw b'a fɛ ka ne bon ni kabakuru ye?» ³³ Yahudiyaw ko Yesu ma ko: «An t'a fɛ ka i bon i ta kɛwaleɗumanw le kosɔn; i ka Alatɔgɔcɛnkuma min fɔ, o le kosɔn an b'a fɛ ka i bon; ele mɔgɔ gbansan, ele bɛ i yɛrɛ kera Ala ye.»

³⁴ Yesu ko o ma ko: «A ma sɛbɛ aw ta sariya* yɔrɔ dɔ ra wa, ko Ala k'a fɔ ko: «Aw ye alaw ye?» ³⁵ K'a sɔrɔ an k'a lɔn ko min sɛbera Kitabu kɔnɔ, o tɛ se ka yɛlɛma. Ayiwa, Ala ka a ta kuma lase minw ma, ni a bɛ o wele ko alaw, ³⁶ o tuma, Ala ka min janawoloma k'a ci dunɔɗa ra, ni o ko, ko Den min bɔra Ala ra*, ko ale le bɛ o ye, mun kosɔn aw ko, ko a bɛ Ala tɔgɔ cɛnna? ³⁷ Ni a kera ko ne tɛ ne Fa ta kɛwalew le kera, o tuma aw kana la ne ra. ³⁸ Nka ni ne bɛ o kɛwalew le kera, hali ni aw ma la ne ra, aw ye la a ra ko o kɛwalew bɔra Ala le ra, janko aw ye a lɔn k'a gbɛya ko ne ni ne Fa Ala ye kelen le ye.»

³⁹ O kuma kosɔn mɔgɔw wurira tuun ko o bɛ Yesu mina, nka a bɔsira o boro ka taga.

⁴⁰ Yesu tagara Zuriden ba kɔ fɛ tuun, Yuhana tun bɛ mɔgɔw batizera yɔrɔ min na fɔlɔfɔlɔ; Yesu tora o yɔrɔ ra. ⁴¹ Mɔgɔ caman tagara a kɔ o yɔrɔ ra. O mɔgɔw tun b'a fɔra ko: «Yuhana ma tagamasiyen si kɛ, nka a ka fɛn o fɛn fɔ nin cɛ ta ko ra, o bɛɛ kera can ye.» ⁴² Mɔgɔ caman lara Yesu ra o yɔrɔ ra fana.

Lazari ta saya

11 ¹ Ayiwa, cɛ dɔ tun bɛ banara; a tɔgɔ tun ye ko Lazari. A tun bɛ Betani, Mariyamu ni a balemamuso Mariti bɛ dugu min kɔnɔ. ² O Mariyamu le tun nana turu kasadiman kɛ Matigi sen kan ka a jɔsi ni a kunsigi ye; ale balemacɛ Lazari le tun man kɛnɛ. ³ O balemamuso fla ka mɔgɔ ci ka taga a fɔ Yesu ye ko: «Matigi, i terice man kɛnɛ dɛ!»

⁴ Yesu ka o kuma mɛn tuma min na, a ko: «Nin bana ma dabɔ saya kama; a kera janko ka Ala ta bonya le yira, janko Den min bɔra Ala ra*, a ye kɛ sababu ye ka bonya la o kan.»

⁵ Mariti ni Mariyamu ni Lazari bɛɛ ko tun ka di Yesu ye kɛsɛbɛ. ⁶ Nka Yesu ka Lazari ta bana ko mɛn, a tun bɛ yɔrɔ min na, a belɛn tora yi ka tere fla kɛ. ⁷ O kɔ, a ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «An ye sekɔ Zude mara ra.» ⁸ Karamɔgɔdenw ko: «An karamɔgɔ, a ma mɛn fɔlɔ, Yahudiyaw kuntigiw tun b'a fɛ ka i bon ni kabakuru ye ka i faga o yɔrɔ ra, i belɛn ko an ye sekɔ ka taga yi!» ⁹ Yesu ka o jaabi ko: «Wagati tan ni fla le tɛ tere kɔnɔ wa? Ayiwa, mɔgɔ min bɛ tagama tere fɛ, o tigi talon man di, sabu tere yeelen bɛ yi. ¹⁰ Nka mɔgɔ min bɛ tagama dibi ra, o tigi bɛ talon, sabu yeelen tɛ yi.»

¹¹ Yesu ka o fɔ minke, a ko o ma ko: «An terice Lazari bɛ sunɔgɔra, nka ne bɛ taga a lakunu.»

¹² Karamɔgɔdenw ko a ma ko: «An karamɔgɔ, ni sunɔgɔ dama lo, a bɛna kɛnyɛa.» ¹³ Yesu tun bɛ Lazari sako le fɔra o ye, nka olugu tun b'a miirira ko sunɔgɔ gbansan lo. ¹⁴ Ayiwa, Yesu sɔrɔra k'a gbɛ k'a fɔ o ye ko: «Lazari sara. ¹⁵ Nka a ma kɛ ne ja na minke, o diyara ne ye aw kosɔn; sabu nin ko bɛna kɛ sababu ye k'a to aw ye la ne ra. Aw ye wuri, an ye taga a fɛ yi.» ¹⁶ O tuma Toma, min bɛ wele fana ko Flanin, ale ko karamɔgɔden tɔw ma ko: «An fana ye taga, an ye taga sa ni a ye.»

Yesu le bɛ mɔgɔ janamanya

¹⁷ Ayiwa, Yesu sera Betani tuma min na, o y'a sɔrɔ Lazari su tun donna kabini tere naani. ¹⁸ Betani ni Zeruzalɛmu cɛ tun man jan; a tun tɛ tɛmɛ kilo saba jɔgɔn kan. ¹⁹ O kosɔn Yahudiya caman tun nana Mariti ni Mariyamu fɛ ka na o fo ka o jusu saaro o balemacɛ saya kosɔn.

²⁰ Mariti nana a mɛn ko Yesu bɛ nana minke, a wurira ka taga a kunbɛn; Mariyamu siginin tora bon kɔnɔ yi. ²¹ Mariti sera Yesu kɔrɔ minke, a ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun bɛ yan, ne balemacɛ tun tɛna sa. ²² Nka ne k'a lɔn ko hali sisan, ni i ka fɛn o fɛn jini Ala fɛ, a bɛ o kɛ i ye.» ²³ Yesu ko a ma ko: «I balemacɛ bɛna kunu!» ²⁴ Mariti k'a jaabi ko: «Ne k'a lɔn ko dunɔɗa labanlon na, suw bɛna kunu tuma min na, ne balemacɛ fana bɛna kunu.»

²⁵ Yesu ko a ma ko: «Ne le bɛ suw lakunu, ne le bɛ janamanya di; ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la ne ra, o tigi bɛna janamanya, hali ni a sara. ²⁶ Ni mɔgɔ o mɔgɔ bɛ janamanya, ka la ne ra, o tigi tɛna sa ka ye fiyewu! Ele lara

¹10.34 Nin kuma fɔra Zaburu 82.6.

o ra wa?»²⁷ Mariti ko: «Ἦνῃν, Matigi, ne lara a ra jate ko ele le ye Kisibaga* ye, Den min bɔra Ala ra*, min tun ka kan ka na dunuɓa ra.»

Yesu kasira Lazari kosɔn

²⁸ Ayiwa, Mariti ka o fɔ minke, a kɔsegira so kɔnɔ ka taga a dɔgɔmuso Mariyamu wele dogo ra, k'a fɔ a ye ko: «An karamɔgɔ nana, a ko i ye taga yi.»²⁹ Mariyamu ka o men minke, a wurira joona joona ka taga Yesu fe. ³⁰ O y'a sɔrɔ Yesu tun ma don dugu kɔnɔ ban. Mariti tun tagara a sɔrɔ yɔrɔ min na, a belen tun be o yɔrɔ kelen le ra. ³¹ Yahudiya minw tun be ni Mariyamu ye bon kɔnɔ, ka to k'a jusu saaro, olugu k'a ye ko a wurira joona joona ka bɔ minke, o gbanna a kɔ; o tun b'a miirira ko a be tagara kaburu ra ka taga kasi le.

³² Mariyamu tagara se Yesu kɔrɔ, ka Yesu ye minke, a benna a sen kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Matigi, ni a kera ko ele tun be yan, ne balemace tun tena sa.»³³ Yesu ka Mariyamu kasitɔ ye minke, ani Yahudiya minw tun be ni a ye, ka olugu fana kasitɔ ye, o ka a jusu tɔrɔ kosebe ka a hakiri jagami. ³⁴ Yesu ka o jininka ko: «Aw ka a su don min?» O ko: «Matigi, na a yɔrɔ fle.»³⁵ Yesu kasira. ³⁶ Yahudiyaw ko: «Aw y'a fle! Ce nin ko tun ka di a ye de!»³⁷ Nka dɔw ko: «Ale min ka fiyentɔce ja yeɓe, a tun te se ka a ke Lazari kana sa wa?»

Yesu ka Lazari su lakunu

³⁸ Yesu jusukun tɔrɔninba tagara se kaburu ma. O kaburu tun ye kuruwo dɔ le ye, ka kabakuruba dɔ ke ka a datugu. ³⁹ Yesu ko: «Aw ye kabakuru bɔ kaburu da ra.» Banbaga balemamusu min ye Mariti ye, ale ko Yesu ma ko: «Matigi, i b'a sɔrɔ a kasa be bɔra ka ban, sabu a tere naani le ye bi ye kaburu kɔnɔ.»⁴⁰ Yesu ko Mariti ma ko: «Ne m'a fɔ i ye ko ni i ka la ne ra, i bena Ala ta se bagaya ye wa?»⁴¹ O ka kabakuru bɔ kaburu da ra. Yesu ka a ja kɔrɔta san fe ka Ala daari ko: «Ne Fa Ala, ne be baraka la i ye, sabu i ka ne lamɛn. ⁴² Ne k'a lɔn ko i be ne lamɛn wagati beɓe. Nka mɔgɔ minw ka ne lamini, ne ka o fɔ olugu le kosɔn, janko o y'a lɔn ko ele yere le ka ne ci.»⁴³ Yesu ka o fɔ minke, a kumana ni fanga ye ko: «Lazari, bɔ kene ma!»⁴⁴ Su bɔra; a senw ni a borow tun melegera ni fani ye, a ja datugunin be ni kasanke ye. Yesu ko o ma ko: «Aw ye faniw bɔ a ra k'a to a ye taga.»

Kititigebagaw ko Yesu ka kan ka faga

(Matiyu 26.1–5; Marika 14.1–2; Luka 22.1–2)

⁴⁵ Yahudiya minw tun nana Mariyamu fe, Yesu ka min ke, olugu ka o ye minke, o caman lara a ra. ⁴⁶ Nka dɔw tagara Farisiw* fe ka taga Yesu ta kow lakari o ye. ⁴⁷ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Farisiw ka kititigebagaw ta jenkuwu* wele ka o sigi; o ko: «An bena mun le ke? Ce nin be tagamasiyen caman kera de!»⁴⁸ Ni an k'a to ten a yere ma, a laban mɔgɔ beɓe bena la a ra. Nka ni o kera, Rɔmukaw bena na ka na an ta Alabatosoba ni an ta siya halaki!»

⁴⁹ Kelen tun be o ra, min tɔgɔ tun ye ko Kayife; ale le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. Ale ko: «Aw kɔni, aw te foyi lɔn. ⁵⁰ Aw m'a lɔn ko a ka fisa mɔgɔ kelen ye sa jamana beɓe kosɔn, janko an ta siya beɓe kana halaki wa?»⁵¹ Ayiwa, Kayife tun ma o kuma fɔ a yere ma. A tun kera sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na minke, o le kosɔn Ala ka o cirayakuma don a da ra, ko Yesu le ka kan ka sa o ta siya nɔ ra. ⁵² Nka a tun tena ke o siya dama kosɔn; Ala ta mɔgɔ minw janjanna dunuɓa fan beɓe ra, a bena sa ka olugu beɓe le jen ka o ke kelen ye. ⁵³ Yahudiyaw kuntigiw k'a latige o lon yere ra ko Yesu ka kan ka faga. ⁵⁴ O kosɔn Yesu ma sɔn ka ke yaalayaala ye Yahudiyaw ce ra kene kan tuun. A bɔra o yɔrɔ ra ka taga kongokolon fanfeyɔrɔ ra, dugu dɔ ra min be wele ko Efirayimu. Ale ni a ta karamɔgɔdenw tora o yɔrɔ ra.

⁵⁵ Ayiwa, Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbe* tun be surunyara. Mɔgɔ caman bɔra jamana yɔrɔ werew ra, ka na Zeruzalemu ka kɔn janagbe ja, ka na o yere saninya. ⁵⁶ Mɔgɔw tun be Yesu yɔrɔjinina; o tun jɔgɔn jininka Alabatoso lu kɔnɔ, ko: «Aw be mun miiri? O tuma a tena na janagbe ra wa?»⁵⁷ O y'a sɔrɔ sarakalasebagaw kuntigiw, ani Farisiw tun k'a fɔ mɔgɔw ye ka ban ko ni min o min ka Yesu yɔrɔ lɔn, o tigi ye taga a fɔ olugu ye, janko o y'a sɔrɔ ka a mina.

Mariyamu ka Yesu sen mun ni turu kasadiman ye

(Matiyu 26.6–13; Marika 14.3–9)

12¹ Ayiwa, a tɔ tun tora tere wɔrɔ, Jɔnyaban janagbe* be se; Yesu tagara Betani. A tun ka Lazari min su lakunu, ale tun be o dugu le kɔnɔ. ² O ka domuni dɔ laben Yesu ye o yɔrɔ ra. Mariti tun be o domuniko janabɔra; Lazari fana tun be domuni na ni domunikebaga tɔw ye. ³ Ka o to domuni na, Mariyamu ka turu kasadiman yereworo sɔngɔgbelen dɔ ta, min tun be litiri tarance bɔ, ka o turu ke Yesu senw kan; o kɔ, a ka a senw jɔsi ni a yere kunsigi ye. O turu kasa ka bon yɔrɔ beɓe labɔ. ⁴ Yesu ta karamɔgɔden min ye Zudasi Sikariyɔti ye, min tun bena ke Yesu janfabaga ye, ale ko: ⁵ «Mun kosɔn nin turu kasadiman ma fiyeere fɔ warigbe keme saba^o, ka o wari di fagantanw ma?»⁶ Zudasi tun ma o fɔ fagantanw hina kosɔn, nka a ka o fɔ sabu son tun lo; ale le tun ye o ta warimarabaga ye, nka ni wari min tun ka di a ma, a tun be o ta. ⁷ Nka Yesu

^o12.5 Ka kapa ni o wagati ta jate ye, o wari tun ye baaraden dɔw ta san kelen baara sara jɔgɔnna le ye.

ko a ma ko: «Muso to nasuma ra; a to a ye nin ke ne ta sutarari kama. ⁸ Sabu fagantanw kɔni, olugu be ni aw ye yan tuma bee, nka ne tena to ni aw ye yan tuma bee de!»

Sarakalasebagaw kuntigiw ko o be Lazari faga

⁹ Ayiwa, Yahudiyaw k'a men minke ko Yesu be Betani, o caman tagara yi. O tun ma taga Yesu yere dɔɔn kosɔn, nka a tun ka Lazari min su lakunu, o tun tagara ale fana fleyɔɔ le ra. ¹⁰ Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a latige ko ni a be ten, olugu bena Lazari fana faga; ¹¹ sabu Lazari kosɔn Yahudiyaw caman tun be bɔra olugu ko ka la Yesu ra.

Yesu donna Zeruzalemu

(*Matiyu 21.1–11; Marika 1.1–11; Luka 19.28–40*)

¹² Ayiwa, o lon dugusagbe, jama caman min tun nana Zeruzalemu Jɔnyaban janagbe* ra, olugu k'a men ko Yesu be nana Zeruzalemu. ¹³ O ka tamaro yiriborow tigetige, ka bɔ ka taga Yesu kunben. O tun be perenna ko: «Hozana*, an ye Ala tando;

min be nana Matigi tɔɔ ra, dugawu ye ke o ye!

Izirayeli* ta masace lo!¹»

¹⁴ Yesu tun ka faliden dɔ sɔɔ; a sigira o kan, i n'a fɔ a sebera Kitabu kɔnɔ cogo min na, ko:

¹⁵ «Siyɔn dugumɔɔw, aw kana siran!

A fle, aw ta masace be nana,

a siginin be faliden dɔ kan².»

¹⁶ Karamɔɔdenw ma o ko kɔɔ faamu o wagati yere ra; nka Yesu nana kunu minke ka bɔ saya ra ka don Ala ta nɔɔ ra, o hakiri ka sɔɔ ka jigi a ra ko ciraw tun ka min sebe Yesu ta ko ra, ko mɔɔw tun ka o le ke a ye ten.

¹⁷ Jama min tun be ni Yesu ye wagati min a tun ka Lazari wele ka bɔ kaburu kɔnɔ, k'a lakunu ka bɔ saya ra, olugu tun be o kow seereya kera mɔɔw ye. ¹⁸ O le kosɔn jama tun nana a kunben, sabu o tun k'a men ko a ka o tagamasiyen ke. ¹⁹ Ayiwa, Farisiw* ka ke a fɔ ye jɔɔn ye ko: «Aw yere ja b'a ra ke, aw te se ka foyi ke nin ce ra; mɔɔw bee tugura a kɔ.»

Gereki dɔw b'a fe ka kuma Yesu fe

²⁰ Mɔɔw minw tun nana Zeruzalemu janagbe ra ka na Ala bato, Gereki minw tun be Yahudiyaw ta diina ra, olugu dɔw tun be o mɔɔw ce ra. ²¹ O Gerekiw gbarara Filipe ra, min bɔra Betisayida, Galile mara ra; o ko a ma ko: «Ne terice, an b'a fe ka Yesu ye.» ²² Filipe tagara o fɔ Andere ye; o mɔɔw fla tagara o fɔ Yesu ye. ²³ Yesu ka o jaabi ko: «Min kera Adamaden ye*, Ala bena o ta bonya yira wagati min na, o wagati le sera sisan.»

²⁴ Yesu k'a fɔ tuun ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni simankise ma don dugukolo ra ka sa, a be to a kelen na; nka ni a sara, a be falen ka den caman ke. ²⁵ Ni mɔɔw min k'a yere nin kanu, o tigi bena bɔnɔ a ra; nka ni mɔɔw min k'a yere nin kɔninya nin dunuɔa ra yan, o tigi bena a nin sɔɔ, ka janamanya banbari sɔɔ. ²⁶ Ni mɔɔw min b'a fe ka baara ke ne ye, o tigi ka kan ka tugu ne kɔ; ne be yɔɔ min na, ne ta baarden fana bena ke o yɔɔ le ra. Ni mɔɔw min be baara ke ne ye, Fa Ala bena o tigi bonya.»

Yesu k'a ta saya ko fɔ

²⁷ «Sisan kɔni, ne hakiri jagaminin lo; ne bena mun fɔ sa? Ko ne Fa Ala ye ne tanga nin wagati tɔɔ ma wa? Ne te se ka o fɔ, sabu ne nana dunuɔa ra nin wagati tɔɔ le kosɔn. ²⁸ Ne Fa, i tɔɔ bonya!»

Kumakan dɔ bɔra sankolo ra ko: «Ne k'a bonya ka ban, nka ne bena a bonya kokura tuun.»

²⁹ Jama min tun be o yɔɔ ra, olugu ka o men minke, dɔw ko: «Sankurukan lo.» Dɔw ko: «Meleke dɔ le kumana a fe.» ³⁰ Nka Yesu ko o ma ko: «Nin kumakan ma bɔ ne kosɔn, a bɔra aw le kosɔn. ³¹ Dunuɔa ta kiti bena tige sisan le; dunuɔa kuntigi bena gben ka labɔ sisan le. ³² Ni ne nana kɔɔta ka bɔ dugukolo kan tuma min na, ne bena mɔɔw bee lana ne fe.» ³³ Yesu tun bena sa cogoya min na, a tun ka o le fɔ ka a yira mɔɔw ra.

³⁴ Jama ko Yesu ma ko: «An k'a men ko a sebera sariya* kitabu kɔnɔ ko Kisibaga* janaman bena to wagati bee; nka ele ko, ko Min kera Adamaden ye*, ko o ka kan ka kɔɔta ka bɔ dugukolo kan? O tuma, Min kera Adamaden ye, o ye jɔntigi le ye sa?» ³⁵ Yesu ka o jaabi ko: «Yeelen belen be aw ce ra, nka wagati dɔɔnin lo! Yeelen be aw ce ra wagati min na, aw ye tagama a ra o wagati ra, janko dibi kana na don aw ma ka bara aw ra; sabu mɔɔw min be tagama dibi ra, o tigi te a tagayɔɔ lɔn. ³⁶ Yeelen be aw fe sisan le; min be o yeelen di, aw ye la o ra, janko aw ye ke yeelen ta denw ye.»

Yesu ka o fɔ ka ban minke, a bɔra o kɔɔ ka taga yɔɔ were, ka dogo o ra.

¹12.13 Nin kuma fɔra Zaburu 118.25,26.

²12.15 Nin kuma fɔra Jakariya 9.9.

Yahudiyaw ma la Yesu ra

³⁷ Ayiwa, hali k'a sɔɔ Yesu ka tagamasiyen caman ke Yahudiyaw ja na, o belen ma la a ra. ³⁸ O ra, cira Ezayi tun ka kuma min fɔ, o kera can ye, ko:

«Matigi, jɔntigi le sɔnna ka la an ta waajuri kumaw ra?

Jɔntigi le ka Matigi ta se bagaya lɔn?»

³⁹ Ayiwa, o tun te se ka la Yesu ra, sabu cira Ezayi k'a fɔ fana ko:

⁴⁰ «Ala ka o ja fiyen,
ka o jusukun fana gbeleya,
janko o ja kana yeri ke,
o jusukun kana faamuri ke,
janko o kana na ale fe,
janko ale ye o keneya^s.»

⁴¹ Cira Ezayi ka o fɔ, sabu Yesu ta nɔɔɔ tun yirara a ra; o le kosɔn a ka o fɔ Yesu ko ra.

⁴² O bee n'a ta, Yahudiyaw kuntigiw yere caman lara Yesu ra; nka Farisiw* nasiran kosɔn, o ma sɔn k'a fɔ kene kan, janko o kana na o gben ka o nin bɔ karanso* ta jen ra. ⁴³ Sabu mɔgɔw ta bonya le tun ka di o ye ka teme Ala ta kan.

Yesu ta kuma le bena mɔgɔw ta kiti tige

⁴⁴ Yesu kumana ni fanga ye, k'a fɔ ko: «Ni mɔgɔ min ka la ne ra, o tigi ma la ne le ra, nka a lara ne cibaga Ala le ra. ⁴⁵ Ni mɔgɔ min ka ne ye, o tigi ka ne cibaga fana ye. ⁴⁶ Ne kɔni, ne nana dunuɔa ra i n'a fɔ yeelen, janko ni mɔgɔ o mɔgɔ ka la ne ra, o tigi kana tagama dibi ra tuun. ⁴⁷ Ni mɔgɔ min ka ne ta kuma lamɛn, ni a ma a sira tagama, ne le tena kiti tige o tigi kan; sabu ne ma na ka na kiti tige dunuɔamɔgɔw kan, ne nana ka na o kisi le. ⁴⁸ Ni mɔgɔ min ka ban ne ra, ni a ma sɔn ka ne ta kumaw lamɛn, o tigi ka kititige baga sɔɔ a yere ra ka ban. Ne ka kuma minw fɔ cɔ, o kumaw yere le bena kiti tige o tigi kan dunuɔa labanlon na! ⁴⁹ Sabu ne ma kuma ne yere ma; nka Fa Ala min ka ne ci, ale yere le ka ne ta kumafɔtaw, ani ne ta kumacogo yira ne ra. ⁵⁰ Ne fana k'a lɔn ko ale be min fɔ, o le be janamanya banbari di mɔgɔw ma. O kosɔn Fa Ala ka a yira ne ra cogo min na, ne b'a fɔ ten le.»

Yesu ka karamɔgɔdenw senw ko

13 ¹ Ayiwa, a tɔ tun tora tere kelen Yahudiyaw ta Jɔnyaban janagbe* be se, Yesu tun k'a lɔn ko wagati sera ale ye bɔ dunuɔa ra ka taga Fa Ala fe. Mɔgɔ minw tun lara a ra dunuɔa ra yan, a tun ka olugu kanu; a ka o kanu fɔ ka taga se a dan ma.

² Yesu ni a ta karamɔgɔdenw tun be surato domuna; o y'a sɔɔ Setana tun ka Yesu janfa miiriya don Simɔn dence Zudasi Sikariyɔti jusukun na ka ban. ³ Yesu tun k'a lɔn fana ko Fa Ala ka se bagaya bee don ale boro, ko ale bɔra Ala ra, ko a fana bena seko ka taga Ala fe. ⁴ Ayiwa, Yesu wurira domuni kunna, ka a ta deregeba bɔ ka bla, ka fani dɔ ta ka a yere cesiri ni o ye. ⁵ O kɔ, a ka ji ke minan dɔ kɔɔ ka ke a ta karamɔgɔdenw senw ko ye; fani min tun be a ce ra, a ka o senw jɔsi ni o ye. ⁶ A nana se Simɔn Piyeri ma minke, Piyeri ko: «Matigi, ele yere be ne sen ko wa!» ⁷ Yesu ko a ma ko: «Ne be min kera tan, ele kɔni te se ka o kɔɔ lɔn sisan; nka lon dɔ i bena a kɔɔ lɔn.» ⁸ Piyeri ko: «ɔn-ɔn, ne te sɔn ele ye ne sen ko fiyewu.» Yesu ko a ma ko: «Ni ne ma i sen ko, i tena i ninyɔɔ sɔɔ ne fe de!» ⁹ Simɔn Piyeri ko: «Ayiwa, Matigi, ni o lo, i kana dan ne sen kori dama ma, nka ne borow, ani ne kun fana ko.» ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Ni mɔgɔ min fari yɔɔ bee kora ka ban, o tigi mako te kori were ra tuun; a kɔni be se ka a senw ko, ni o te, a saninyanin lo. Aw saninyanin lo, nka aw bee te de!» ¹¹ Karamɔgɔden min tun bena Yesu janfa, a tun ka o lɔn; o le kosɔn a ko: «Aw bee ma saninya.»

¹² Yesu ka a ta karamɔgɔdenw sen ko ka ban tuma min na, a ka a ta deregeba don, ka sigi domunikeɔɔw ra tuun. A ko karamɔgɔdenw ma ko: «Ne ka min ke aw ra, aw ka o kɔɔ lɔn wa? ¹³ Aw be ne wele ko: «An karamɔgɔ walama ko: «Matigi.» O bennin lo, sabu ne ye o le ye. ¹⁴ Ayiwa, ne min ye aw Matigi ye, ani aw Karamɔgɔ, ni ne ka aw sen ko, o tuma aw fana ka kan ka jɔgɔn sen ko le. ¹⁵ Ne ka nin ke k'a yira aw ra le, janko ne ka a ke aw ye cogo min na, aw fana ye a ke jɔgɔn ye ten. ¹⁶ Can ra ne b'a fɔ aw ye ko jɔn te se ka bonya ka teme a matigice kan, ciraden fana te se ka bonya ka teme a cibaga kan. ¹⁷ Sisan aw ka o kow lɔn; ni aw ka sɔn k'a ke, Ala bena aw ta ja.»

¹⁸ «Ne te nin fɔra aw bee le ma de! Ne ka minw janawoloma, ne ka olugu lɔn. Nka ciraw ka min fɔ Kitabu kɔɔ, o ka kan ka ke le; a sebera ko: «Min tun be domuni ke ni ne ye, o k'a yere ke ne jugu ye^t.» ¹⁹ Ne be o fɔ aw ye sisan sani a kewagati ye se, janko ni a nana se, aw ye la a ra ko ne ko «Ne ye min ye, ne ye o le ye.» ²⁰ Can yere ra ne b'a fɔ aw ye, ko ni mɔgɔ min ka sɔn ne ta ciraden na, o tigi sɔnna ne yere le ra; ni mɔgɔ min fana sɔnna ne ra, o tigi sɔnna ne cibaga le ra.»

^r12.38 Nin kuma fɔra Ezayi 53.1.

^s12.40 Nin kuma fɔra Ezayi 6.9-10.

^t13.18 Nin kuma fɔra Zaburu 41.10.

Yesu ko Zudasi bena ale janfa

(Matiyu 26.20–25; Marika 14.17–21; Luka 22.21–23)

²¹ Yesu ka o kuma fɔ minke, a hakiri jagamina kosebe. A k'a fɔ o ye k'a gbeleya ko: «Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw ra kelen bena ne janfa.» ²² A ka o fɔ minke, karamɔgɔdenw ka ke jɔgɔn flefle ye; o m'a lɔn, a kan be min tigi ma. ²³ Yesu ta karamɔgɔden min ko tun ka di Yesu ye, ale tun be Yesu kɔrɔ. ²⁴ Simɔn Piyeri ka tagamasiyen dɔ ke ale ma, ko a ye Yesu jininka, ko a kan be jɔntigi le ma. ²⁵ O karamɔgɔden gbara Yesu ra, ka a jininka ko: «Matigi, i be jɔntigi le ma?» ²⁶ Yesu k'a jaabi ko: «Ni ne ka buru su k'a di mɔgɔ min ma, o tigi lo.» A ka buru ta k'a su, k'a di Simɔn Sikariyɔti dence Zudasi ma. ²⁷ Kabini buru dira Zudasi ma dɔrɔn, Setana donna Zudasi ra. Yesu ko a ma ko: «I b'a fe ka min ke, i teliya ka o ke sa.»

²⁸ Nka minw tun be ni Yesu ye domuni na, olugu si m'a lɔn fen min k'a to a ka o kuma fɔ. ²⁹ I n'a fɔ Zudasi le tun ye warimarabaga ye, dɔw k'a miiri ko Yesu ko o ma ko a ye taga fen dɔ le san ka na Jɔnyaban janagbe* domuni laben ni o ye, walama ko a ye taga fagantan dɔw sɔn. ³⁰ O ra, Zudasi ka buru mina ka bɔ kene ma o yɔrɔnin kelen be ra. O y'a sɔrɔ su tun kora.

Yesu ka cikura fɔ a ta karamɔgɔdenw ye

³¹ Ayiwa, Zudasi Sikariyɔti bɔnin kɔ, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Sisan kɔni Min kera Adamaden ye* bonya lara o kan, ka bonya la Ala fana kan a le sababu ra. ³² [Ni bonya lara Ala kan ale sababu ra,] Ala yere fana bena bonya la ale kan; a fana tena mɛen ka o bonya la a kan. ³³ Ne ta denw, ne be ni aw ye wagati dɔɔnin dɔrɔn le. Aw bena ne yɔrɔjini, nka ne ka min fɔ Yahudiyaw kuntigiw ye, ne be o kelen le fɔ aw ye, ko ne bena taga yɔrɔ min na, aw te se ka taga o yɔrɔ ra. ³⁴ Ne be cikura fɔ aw ye: Aw ye jɔgɔn kanu; ne ka aw kanu cogo min na, aw fana ye jɔgɔn kanu ten. ³⁵ Ni kanuya be aw ni jɔgɔn ce, be bena a lɔn o le fe ko aw ye ne ta karamɔgɔdenw ye.»

Yesu ko Piyeri bena ban ale ra

(Matiyu 26.31–35; Marika 14.27–31; Luka 22.31–34)

³⁶ Simɔn Piyeri ka Yesu jininka ko: «Matigi, i be tagara min le?» Yesu k'a jaabi ko: «Ne be tagara yɔrɔ min na, ele te se ka tugu ne kɔ sisan o yɔrɔ ra; nka lon dɔ i bena tugu ne kɔ.» ³⁷ Piyeri ko Yesu ma ko: «Matigi, mun na ne te se ka taga ni i ye sisan? Ne be sɔn ka ne yere di hali ka sa i kosɔn!» ³⁸ Yesu ko a ma ko: «Ele bena sa ne kosɔn wa? Can ra, ne b'a fɔ i ye ko sani dondo ye kasi, ele bena a fɔ mɔgɔw ye fɔ sijaga saba ko i ma ne lɔn.»

Yesu le ye sira ye

14 ¹ Ayiwa, o kɔ, Yesu ko a ta karamɔgɔdenw ma ko: «Aw hakiri kana jagami; aw ye la Ala ra, aw ye la ne fana ra. ² Sigiyɔrɔ caman be ne Fa Ala fe, ni o tun te can ye, ne tun tena a fɔ aw ye ko ne be taga yɔrɔ laben aw ye. ³ Ni ne tagara yɔrɔ laben aw ye ka ban tuma min na, ne be kɔsegi ka na aw ta ka taga to ne kɔrɔ, janko ne be yɔrɔ min na, aw fana ye ke o yɔrɔ ra. ⁴ Ne be taga yɔrɔ min na, aw ka o sira lɔn.» ⁵ Toma ko Yesu ma ko: «Matigi, an ma i tagayɔrɔ lɔn, an bena a sira lɔn cogo di?» ⁶ Yesu ko Toma ma ko: «Ne le ye sira ye, ani can, ani janamanya; mɔgɔ si te na Fa Ala fe, ni a ma teme ne fe. ⁷ Ni aw tun ka ne lɔn, aw tun bena ne Fa fana lɔn, nka sisan aw ka a lɔn, aw fana k'a ye.»

⁸ Filipe ko Yesu ma ko: «Matigi, Fa Ala yira an na; o bena an wasa.» ⁹ Yesu ko Filipe ma ko: «Ne ni aw be jɔgɔn fe kabini wagatijan, nka hali bi ele ma ne lɔn wa, Filipe? Ni mɔgɔ min ka ne ye, o tigi ka Fa Ala le ye; mun kosɔn ele b'a fɔ tuun ko: «Fa Ala yira an na?» ¹⁰ O tuma ele ma la a ra ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra wa? Ne be kuma min fɔra aw ye, o ma bɔ ne yere ra; Fa Ala min ni ne ye kelen ye, ale yere ni ne le be jen ka a ta baara ke. ¹¹ Aw ye la ne ra, ko ne be Fa Ala ra, ko Fa Ala fana be ne ra; ni o ma aw wasa, ne be nin kewale minw kera, aw ye la ne ra o kosɔn. ¹² Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni mɔgɔ min ka la ne ra, ne be baara min kera, o tigi bena o jɔgɔn le ke; a yere bena baara dɔw ke minw ka bon ka teme ne taw kan, sabu ne be tagara Fa Ala fe. ¹³ Ni aw ka fen o fen daari Ala fe ne tɔgɔ ra, ne bena o ke; janko Dence* ye Fa Ala ta bonya yira mɔgɔw ra. ¹⁴ Ni aw ka fen o fen daari ne tɔgɔ ra, ne bena o ke.»

Yesu ko Nin Saninman bena na

¹⁵ «Ni aw be ne kanu, ne ka ci minw fɔ aw ye, aw bena o ke. ¹⁶ Ne fana bena Fa Ala daari ko a ye demɛbaga were di aw ma, janko o ye to ni aw ye tuma be. ¹⁷ Nin Saninman* min be can yira, o lo. Dunɔnamɔgɔw te se ka o sɔrɔ, sabu o te se k'a ye, o te se k'a lɔn fana. Nka aw kɔni ka a lɔn, sabu a be ni aw ye, a bena ke aw jusukun na fana.

¹⁸ «Ne tena aw to aw kelen na i n'a fɔ feritaw; ne bena seko ka na aw fe tuun. ¹⁹ Sani dɔɔnin ce dunɔnamɔgɔw tena ne ye, nka aw kɔni, aw bena ne ye; sabu ne bena janamanya tuun, o kosɔn aw fana bena janamanya. ²⁰ O lon le ra aw bena a faamu ko ne be janamanya ne Fa Ala ra, ko aw be janamanya ne ra, ko ne fana be janamanya aw ra.

²¹ «Mōgō min be ne ta kuma lamēn, k'a sira tagama, o tigi le be ne kanu. Mōgō min be ne kanu, ne Fa bēna o tigi kanu; ne fana bēna o tigi kanu ka ne yere yira a ra.»

²² Ayiwa, Zude (min ni Zudasi Sikariyōti tē kelen ye), ale ko: «Matigi, mun na i bēna i yere yira anw na, nka i tē i yere yira dunūnamōgō tōw ra?» ²³ Yesu ka a jaabi ko: «Mōgō min be ne kanu, o tigi be ne ta ka kumaw sira tagama, ne Fa fana bēna o tigi kanu; ne ni ne Fa Ala bēna na o tigi fē, ka na to ni o tigi ye.

²⁴ Mōgō min tē ne kanu, o tigi tē ne ta ka kumaw sira tagama. Aw be kuma min mēna ne fē, o ma bō ne yere ra; a bōra ne cibaga Fa Ala le ra.

²⁵ «Ne ka nin kow fō aw ye, ka ne to ni aw ye. ²⁶ Nka Fa Ala bēna Dēmēbaga min ci aw ma ne tōgō ra, min ye Nin Saninman ye, ale le bēna aw karan fēn bēe ra; ne ka fēn o fēn fō aw ye, a bēna aw hakiri jigi o bēe ra.

²⁷ «Ne be jususuma le to aw fē, ne be ne ta jususuma le di aw ma. Ne tē a di aw ma dunūnamōgōw ta dicogo ra. Aw hakiri kana jagami, aw kana siran.

²⁸ «Aw k'a men ne fē ka ban ko: «Ne be taga; nka ne bēna kōsegi ka na aw fē tuun.» Ni aw tun be ne kanu, aw tun bēna jagari ko ne be tagara Fa Ala fē; sabu Fa Ala ka bon ni ne ye. ²⁹ Ayiwa, sisan, ne ka nin kow fō aw ye, sani a kewagati ye se; janko ni a nana se, aw ye la ne ta kuma ra. ³⁰ Ne tena kuma ni aw ye tuun ka mēen, sabu dunūna kuntigi bēna na ne kama; nka se foyi si t'a fē ne kan. ³¹ Ne Fa Ala ka min fō ne ye, ne be o le kē, janko dunūnamōgōw ye a lōn ko ne be Fa Ala kanu.

«Aw ye wuri, an ye taga ka bō yan.»

Yesu ye rēzensun ye

15 ¹ Yesu ko: «Ne le ye rēzensun yere ye, ne Fa ye a sēnebaga ye. ² Yiriboro o yiriboro be ne ra, ni a tē den, a be o tige. Nka yiriboro o yiriboro be ne ra, ni a be den, a be o kerefēborow tigetige k'a dakaja, janko a ye den caman kē ka tēmē fōlōta kan. ³ Ne ka karan min di aw ma, o karan kosōn aw saninyara ka ban. ⁴ Aw ye to ne ta jēnṅōgōnya ra, ne fana be to aw ta jēnṅōgōnya ra. Yiriboro gbansan tē se ka den a yere ma, ni a nōrōnin tē yirisun na; ni aw fana ma to ne ta jēnṅōgōnya ra, aw tē se ka foyi kē Ala ye.

⁵ «Ne le ye rēzensun ye, aw ye a borow ye. Ni mōgō min tora ne ta jēnṅōgōnya ra, ni ne fana tora o tigi ta jēnṅōgōnya ra, o tigi le be den caman kē; sabu ni ne tē, aw tē se ka foyi kē. ⁶ Ni mōgō min ma to ne ta jēnṅōgōnya ra, o tigi be firi kēne ma i ko yiriboro tigenin; a be ja. O kō, o be o yiriborow cē ka o firi tasuma ra ka o jeni. ⁷ Ni aw tora ne ta jēnṅōgōnya ra, ni ne ta kumaw tora aw kōnō, aw be fēn o fēn fē, aw ye o daari, aw bēna o sōrō. ⁸ Ni aw be den caman kē, k'a yira ko aw ye ne ta karamōgōdenw ye, o le be ne Fa bonya. ⁹ Fa Ala ka ne kanu cogo min na, ne ka aw kanu o cogo le ra fana; aw ye to ne ta kanūṅōgōnya ra. ¹⁰ Ni aw be ne ta cifōninw kē, aw bēna to ne ta kanūṅōgōnya ra, i n'a fō ne ka ne Fa ta cifōninw kē cogo min na, ka to a ta kanūṅōgōnya ra.»

Lanabagaw ye Yesu teriw ye

¹¹ «Ne ka nin kow fō aw ye, janko jagari min be ne ra, o ye kē aw fē, ani aw ta jagari ye dafa. ¹² Ne ta cifōnin flē nin ye: ko aw ye ṅōgōn kanu i n'a fō ne ka aw kanu cogo min na. ¹³ Ka i yere di ka sa i teriw kosōn, kanuya si tē tēmē o kan. ¹⁴ Ne ka min fō aw ye, ni aw be o kē, o tuma aw bēna kē ne teriw ye. ¹⁵ Ne tē aw wele tuun ko baaradenw, sabu baaraden tē a matigice ta koketaw kala ma; ne be aw wele ko ne teriw, sabu ne ka fēn o fēn sōrō ne Fa fē ne ka aw karan o bēe ra. ¹⁶ Aw le ma ne janawoloma; ne le ka aw janawoloma, ka aw ci, janko aw ye kē i ko yiri min be den, den min nafa tē ban. O cogo ra ni aw ka fēn o fēn daari Fa Ala fē ne tōgō ra, a bēna o di aw ma. ¹⁷ Ne be min jini aw fē o ye ko aw ye ṅōgōn kanu.

Dunūnamōgōw bēna lanabagaw kōninya

¹⁸ «Ni dunūnamōgōw be aw kōninya, aw ka kan k'a lōn ko o kōnna ka ne le kōninya aw ja. ¹⁹ Ni aw ni dunūnamōgōw tun ye kelen ye, o tun bēna aw kanu, sabu aw ye o dō ye. Nka aw ni dunūnamōgōw tē kelen ye minke, ani ne ka aw janawoloma ka bō dunūna ra minke, o kosōn o be aw kōninya.

²⁰ «Ne ka kuma min fō aw ye, aw ye aw hakiri to o ra, ko: «Jōn tē bonya ka tēmē a matigice kan.» Ni o ka ne tōrō, o bēna aw fana tōrō; ni o sōnna ne ta kuma ma, o bēna sōn aw fana ta kuma ma. ²¹ Nka o bēna o kow bēe kē aw ra ne le kosōn, sabu min ka ne ci, o ma o lōn.

²² «Ni a tun kera ko ne ma na, ani ni ne tun ma kuma o fē, o tun tena jaraki o ta jurumun ko ra tuun; nka sisan kōni ni o ka jurumun kē, o jarakibari tē to. ²³ Mōgō min be ne kōninya, o tigi be ne Fa fana kōninya. ²⁴ Mōgō si ma kewale minw ṅōgōn kē, ni ne tun ma o kē o ja na, o tun tena jaraki o ta jurumun kosōn tuun. Nka sisan o ka ne ta kewalew ye, nka o belen ka ne ni ne Fa kōninya. ²⁵ Nka o kera janko min sebera o ta sariya* ra, o ye kē can ye ko: «O ka ne kōninya gbansan^u.»

²⁶ «Ayiwa, ne bēna Dēmēbaga min ci aw ma ka bō ne Fa Ala fē, o ye Nin Saninman* ye, min be can yira; ni o nana, o bēna seereya kē ne ta ko ra. ²⁷ Aw fana bēna seereya kē ne ta ko ra, sabu aw ni ne tun be ṅōgōn fē kabini ne ta kow damina ra.

^u15.25 Nin kuma fōra Zaburuw 35.19; 69.5.

16¹ «Ne ka nin kow bɛɛ fɔ aw ye, janko ni a nana se, foyi kana aw kunnacen ka bɔ lanaya ra. ²O bena aw gben ka bɔ karansow* kɔnɔ; wagati dɔ yere bena se, ni mɔgɔ min ka aw dɔ faga, o tigi bena a miiri ko a ka kojuman le ke Ala ye. ³O bena o kow bɛɛ ke aw ra, sabu o ma ne Fa Ala lɔn, o ma ne fana lɔn. ⁴Nka ne ka nin kow fɔ aw ye sisan, janko ni a kewagati nana se, aw hakiri ye jigi a ra ko ne tun ka a fɔ aw ye ka ban. Ne ma kɔn ka o kow fɔ aw ye, sabu ne yere tun be ni aw ye.»

Nin Saninman ta baara

⁵«Ayiwa, sisan ne be tagara ne cibaga fe, nka aw si ma ne jininka ko: «I be tagara min?» ⁶Ne ka nin kumaw fɔ aw ye minke, o le ka aw jusu kasi kosebe. ⁷O bɛɛ n'a ta, ne be can le fɔra aw ye: ne ye taga, o le ka fisa aw ma, sabu ni ne ma taga, Demɛbaga tena na aw fe; nka ni ne tagara, ne bena a ci ka na aw fe. ⁸Ni o Demɛbaga nana, a bena a yira dunɔnamɔgɔw ra ko o firira jurumun ta ko ra, ko o firira terenninya ta ko ra, ani ko o firira Ala ta kiti ta ko ra fana. ⁹O firira jurumun ta ko ra, sabu o ma la ne ra. ¹⁰O firira terenninya ta ko ra, sabu ne be tagara Fa Ala fe, o kosɔn aw tena ne ye tuun. ¹¹O firira Ala ta kiti ta ko ra, sabu kiti tigera dunɔna kuntigi kan ka ban.

¹²«Fen caman be ne fe k'a fɔ aw ye hali bi, nka o ka bon aw baraka ma sisan. ¹³O kosɔn Nin Saninman* min be can yira, ni o nana, a bena aw namina ka can bɛɛ yira aw ra; sabu a ta kumaw tena bɔ a yere ra, nka a be fen o fen men, a bena o bɛɛ le fɔ aw ye, ka ko nataw fana fɔ aw ye. ¹⁴A bena ne tɔgɔ bonya, sabu kuma min be ne fe, a bena o le ta ka o fɔ aw ye. ¹⁵Fen o fen be Fa Ala fe, o bɛɛ ye ne ta ye. O le kosɔn ne ko, ko Nin Saninman le bena ne ta kumaw ta ka o fɔ aw ye.»

Karamɔgɔdenw ta panasisi ni o ta pagari

¹⁶O kɔ, Yesu ko: «Ni dɔɔnin kera, aw tena ne ye; nka ni dɔɔnin kera o kɔ fe tuun, aw bena ne ye.» ¹⁷Karamɔgɔden dɔw ka ke jɔgɔn jininka ye ko: «A ka min fɔ nin ye, o kɔrɔ le ye di? A ko: «Ni dɔɔnin kera, aw tena ne ye,» ko: «nka ni dɔɔnin kera o kɔ fe tuun, aw bena ne ye, sabu ne be taga Fa Ala fe.» ¹⁸O «dɔɔnin» kɔrɔ le ye juman ye? An kɔni ma o faamu!» ¹⁹Yesu k'a lɔn ko karamɔgɔdenw b'a fe ka ale jininka; a ko o ma ko: «Ne ko minke ko: «Ni dɔɔnin kera, aw tena ne ye tuun, ko nka ni dɔɔnin kera o kɔ fe tuun, aw bena ne ye,» aw be jɔgɔn jininkara o le ra wa? ²⁰Can ra ne b'a fɔ aw ye ko aw kɔni, aw bena kasi, ka maɓumankokan bɛɛ fɔ, k'a sɔrɔ dunɔnamɔgɔw be pagarira. Aw jusu bena kasi, nka aw ta jusukasi bena yeɓema ka ke pagari ye. ²¹Ni muso be tin na, panasisi b'a sɔrɔ, sabu denworo wagati tɔrɔ sera a ma. Nka ni den worora ka ban, a hakiri te to a ta dimi na tuun pagari kosɔn, sabu adamaden dɔ worora dunɔna kɔnɔ. ²²Aw kɔni, aw fana panasisinin lo sisan; nka ne bena aw ye tuun, aw jusukun bena pagari, mɔgɔ si tena se ka o pagari bɔsi aw ra. ²³«Ni o lon ka se, aw tena ne jininka foyi si ra tuun. Can ra ne b'a fɔ aw ye ko ni aw nana ne Fa Ala daari fen o fen na ne tɔgɔ ra, a bena o ke aw ye. ²⁴Hali bi aw ma foyi daari Ala fe ne tɔgɔ ra fɔlɔ; aw ye a daari, a bena a di aw ma, janko aw ta pagari ye dafa.»

Yesu ka se sɔrɔ dunɔna kan ka ban

²⁵Yesu ko: «Ayiwa, ne ka aw karan nin kow bɛɛ ra ni kuma kɔrɔmanw le ye. Nka wagati dɔ bena se, ne tena aw karan ni kuma kɔrɔmanw ye tuun; ne bena kuma gbeya k'a fɔ aw ye ka Fa Ala ta kow yira aw ra. ²⁶Ni o lon nana se, aw bena Fa Ala daari ni ne tɔgɔ le ye; ne tena a fɔ tuun ko ne bena Fa Ala daari aw ye. ²⁷Sabu Fa Ala yere be aw kanu, sabu aw be ne kanu, ani aw lara a ra fana ko ne bɔra ale le ra. ²⁸Can lo, ne bɔra Fa Ala le fe ka na dunɔna ra; sisan ne be bɔ dunɔna ra ka seko ka taga Fa Ala fe.» ²⁹Yesu ta karamɔgɔdenw ko: «ɔnhɔn, sisan kɔni, i ka kuma gbe k'a fɔ an ye; a ma ke talen ye tuun. ³⁰Sisan kɔni an k'a lɔn ko i ka fen bɛɛ lɔn, ko hali i ka kan ka jininka ko minw na, i ka o jininkariw bɛɛ lɔn ka ban, sani an ye i jininka. O le kosɔn an lara a ra ko i bɔra Ala ra.» ³¹Yesu ka o jaabi ko: «Aw ko aw lara ne ra sisan ke? ³²Ayiwa, wagati dɔ bena se, a yere sera ka ban, aw bɛɛ bena bori ka janjan, bɛɛ bena taga a ta fan na, ka ne kelen to. Nka o bɛɛ n'a ta, ne kelen tena to, sabu Fa Ala be ni ne ye. ³³Ne ka nin kow fɔ aw ye, janko aw jusu sumanin ye to ne ta jɛnɔgɔnya ra. Aw bena tɔrɔ dunɔna kɔnɔ, nka aw ye jija! Ne ka se sɔrɔ dunɔna kan.»

Yesu ka Ala daari a yere ta ko ra

17¹ Yesu ka o kuma fɔ minke, a ka a ja kɔrɔta san fe k'a fɔ ko: «Fa Ala, sisan wagati sera, Den* min bɔra i ra, bonya la o kan mɔgɔw ja na, janko ale fana ye i bonya. ²Sabu i ka sebgaya di a ma k'a sigi dunɔnamɔgɔw bɛɛ kunna, janko i ka minw bɛɛ lana a fe, a ye panamanya banbari di olugu bɛɛ ma. ³Nanamanya banbari kɔrɔ ye ko o ye ele lɔn, ele min kelenpe ye Ala panaman ye, ani i ka min ci, Yesu Kirisita, ka o fana lɔn. ⁴Ne ka i tɔgɔ bonya dugukolo kan; i tun ka baara min di ne ma ko ne ye a ke, ne ka o ke k'a dafa. ⁵Sisan Fa Ala, ne bonya, k'a to ne ye ke ni i ye; bonya min tun be ne fe kakɔrɔ, k'a sɔrɔ dunɔna tun ma dan fɔlɔ, o bonya di ne ma.»

Yesu ka Ala daari karamɔɔɗenw ye

⁶ «I ka mɔɔɗ minw bɔ dunupamɔɔɗw ra ka o di ne ma, ne ka i tɔɔɗ yira olugu ra, janko o ye i lɔn. O tun ye ele taw le ye, nka i ka o di ne ma; o fana ka i ta kuma mara. ⁷ Sisan kɔni o k'a lɔn ko i ka fen o fen di ne ma, ko o bɔra ele yerɛ le ra. ⁸ Sabu i ka kuma minw fɔ ne ye, ne ka o le fɔ o ye fana; o sɔnna o ma. O k'a lɔn ko can ra, ne bɔra ele le ra; o lara a ra ko ele le ka ne ci. ⁹ Ne bɛ i daarira olugu le ye. Ne tɛ i daarira dunupamɔɔɗw tɔw ye; i ka minw di ne ma, ne bɛ i daarira olugu le ko ra, sabu o ye ele ta le ye. ¹⁰ Fen o fen bɛ ne fɛ, o ye ele ta le ye; fen o fen bɛ ele fɛ fana, o ye ne ta le ye. Ne ta bonya bɛ lɔn olugu le fɛ. ¹¹ Ne bɛna bɔ dunupa ra, nka olugu bɛna to dunupa ra yan; ne bɛna taga i fɛ. Fa Ala Saninman, o mara ni i tɔɔɗ ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma, janko o ye kɛ kelen ye i ko ele ni ne bɛ kelen ye cogo min na. ¹² Ne tun bɛ ni o ye wagati min na, ne ka o mara ni i tɔɔɗ ta sebagaya ye, i ka o sebagaya min di ne ma. Ne ka o bɛɛ mara, o si ma halaki, fɔ min tun ka kan ka halaki, janko kuma min sebera, o ye kɛ can ye.

¹³ «Nka sisan ne bɛ taga i fɛ, ne bɛ nin kow bɛɛ fɔ sisan le ka ne to dunupa ra yan; janko ne ta jagari ye kɛ o fɛ, ka dafa. ¹⁴ Ne ka o karan i ta kuma ra; dunupamɔɔɗw bɛ o kɔninya, sabu o ni dunupamɔɔɗw tɛ kelen ye i n'a fɔ ne ni dunupamɔɔɗw tɛ kelen ye cogo min na. ¹⁵ Ne tɛ i daarira ko i ye o ta ka bɔ dunupa ra, nka ko i ye o tanga Setana le ma; ¹⁶ sabu o ni dunupamɔɔɗw tɛ kelen ye, i n'a fɔ ne ni dunupamɔɔɗw tɛ kelen ye cogo min na.

¹⁷ «O bla danna ka o saninya ni i ta can ye, sabu i ta kuma le ye can ye. ¹⁸ I ka ne ci dunupa ra cogo min na, ne fana ka o ci dunupa ra o cogo kelen le ra. ¹⁹ Ne ka ne yerɛ bla danna ka kɛ ele kelen ta ye olugu le kosɔn, janko olugu fana ye bla danna i ye can ra.»

Yesu ka Ala daari lanabaga tɔw bɛɛ ko ra

²⁰ «Ne tɛ i daarira ninnugu dɔɔɔn le kosɔn; minw bɛna la ne ra olugu ta waajuri sababu ra, ne bɛ i daarira olugu fana ye, ²¹ janko o bɛɛ ye bɛn ka kɛ kelen ye, i n'a fɔ ele Fa Ala, ele bɛ ne ra cogo min na, ani ne fana bɛ ele ra cogo min na. Olugu fana ye kɛ anw na, janko dunupamɔɔɗw ye la a ra ko ele le ka ne ci. ²² Ne kɔni, i ka bonya min di ne ma, ne ka o jɔɔɔn le di o ma, janko o ye jen ka o kan kɛ kelen ye, i n'a fɔ ele ni ne ye kelen ye cogo min na. ²³ Ne bɛ olugu ra cogo min na, ani ele bɛ ne ra cogo min na, olugu fana ye kɛ kelen ye ten ka ja, janko dunupamɔɔɗw y'a lɔn ko ele le ka ne ci, ko ele bɛ olugu fana kanu i ko i bɛ ne kanu cogo min na.

²⁴ «Fa Ala, ne b'a fɛ ko ne bɛna kɛ yɔɔɔ min na, i ka mɔɔɗ minw di ne ma, olugu fana ye kɛ o yɔɔɔ ra, janko i ka nɔɔɔ min di ne ma, o ye o nɔɔɔ ye; sabu i ka ne kanu kabini dunupa tun ma dan fɔɔ. ²⁵ Fa Ala, ele min terennin lo, dunupamɔɔɗw ma i lɔn, nka ne kɔni, ne ka i lɔn; ninnugu fana k'a lɔn ko ele le ka ne ci. ²⁶ Ne ka i tɔɔɗ yira o ra, ne bɛna a yira o ra tuun, janko i ka ne kanu ni kanuya min ye, o kanuya jɔɔɔn ye kɛ olugu fana kɔnɔ, ne fana ye kɛ o kɔnɔ.»

O tagara Yesu minayɔɔɔ ra

(Matiyu 26.45–56; Marika 14.43–50; Luka 22.47–53)

18 ¹ Ayiwa, Yesu ka o kumaw fɔ ka ban tuma min na, a bɔra ni a ta karamɔɔɗenw ye ka taga Sedɔɔɔn kɔ kɔ fɛ. Yiritu dɔ tun bɛ o yɔɔɔ ra, o donna o yiritu kɔnɔ. ² Zudasi min tun bɛ Yesu janfara, ale fana tun bɛ o yiritu yɔɔɔ lɔn, sabu Yesu tun bɛ to ka taga ni o ye o yɔɔɔ ra. ³ O ra, Zudasi blara sorasikuru dɔ ja, ani Alabatosoba kɔɔsibaga dɔw; sarakalasebagaw kuntigiw ni Farisiw le tun ka o ci. O tagara se o yiritu ra ni tasumamanaw ni fitinaw ni kerekeminanw ye o boro. ⁴ Fen o fen tun bɛna Yesu sɔɔɔ, a yerɛ tun ka o bɛɛ lɔn ka ban; a gbarara o mɔɔɗw ra ka o pininka ko: «Aw bɛ jɔntigi le yɔɔɔpinina?» ⁵ O k'a jaabi ko: «Yesu Nazaretikacɛ.» Yesu ko o ma ko: «Ne lo!» Zudasi min tun bɛ Yesu janfara, ale tun bɛ o cɛ ra.

⁶ Kabini Yesu ko «Ne lo,» o sekɔra ni o kɔ ye, ka benben dugu ma. ⁷ Yesu ka o pininka tuun ko: «Aw bɛ jɔntigi le pinina?» O ko: «Yesu Nazaretikacɛ.» ⁸ Yesu ko o ma ko: «Ne k'a fɔ aw ye ka ban ko ne lo. Ni aw bɛ ne le yɔɔɔpinina, aw ye ninnugu to o ye taga.» ⁹ O kɛra minke, Yesu tun ka kuma min fɔ, o kɛra can ye, ko: «Ne Fa, i ka min o min di ne ma, o si ma tunu ne boro.»

¹⁰ O y'a sɔɔɔ muru dɔ tun bɛ Simɔn Piyeri fɛ. Ale ka o sama ka a bɔ, ka sarakalasebagaw kuntigiba ta jɔnce kininboroyanfan toro tige. O jɔnce tɔɔɗ tun ye ko Malikusi.

¹¹ Yesu ko Piyeri ma ko: «I ta muru don a la ra! O tuma, ne Fa Ala ka tɔɔɔ min latige ne ye, ele t'a fɛ o ye se ne ma le wa?»

¹² Ayiwa, sorasiw ni o ta kuntigi, ani Yahudiyaw ta Alabatosoba kɔɔsibagaw ka Yesu mina k'a siri. ¹³ O tagara ni a ye Ane le fɛ fɔɔ. Ane tun ye Kayife burance ye; Kayife le tun ye sarakalasebagaw kuntigiba ye o san na. ¹⁴ Kayife le tun ka Yahudiyaw kuntigiw ladi k'a fɔ o ye ko: «Mɔɔɗ kelen ye sa jamana mɔɔɗw bɛɛ nɔ ra, o le ka fisa aw ma.»

Piyeri ko a ma Yesu lɔn

(Matiyu 26.69–70; Marika 14.66–68; Luka 22.55–57)

¹⁵ O tagatɔ ni Yesu ye, Simɔn Piyeri ni karamɔgɔden dɔ tugura o kɔ. Lɔnbagaya tun be o karamɔgɔden ni sarakalasebagaw kuntigiba* ce; o le kosɔn a donna ni o ye sarakalasebagaw kuntigiba ta lu kɔnɔ. ¹⁶ Piyeri tun tora kene ma, da ra. O karamɔgɔden min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba lɔnbaga ye, ale bɔra kene ma; muso min tun be da kɔrɔsira, a nana kuma o fe ka Piyeri ladon lu kɔnɔ. ¹⁷ Baaradenmuso min tun be luda kɔrɔsira, ale ko Piyeri ma ko: «Yala ele fana te nin ce ta karamɔgɔden dɔ le ye wa?» Piyeri ko: «Ɔn-ɔn, ne te o dɔ ye de!»

¹⁸ I n'a fɔ nene tun be yi, baaradenw ni sorasiw ka tasuma don, ka lɔ a kɔrɔ ka to ka o tasuma ja. Piyeri fana tun lɔnin be o kɔrɔ, ka to ka ta ja fana.

Sarakalasebagaw kuntigiba ka Yesu jininka

(Matiyu 26.59–66; Marika 14.55–64; Luka 22.66–71)

¹⁹ Ayiwa, sarakalasebagaw kuntigiba* ka Yesu jininka a ta karamɔgɔdenw ni a ta karan ko ra. ²⁰ Yesu ka a jaabi ko: «Ne kɔni kumana mɔgɔw beɛ ja na kene kan; ne tun be mɔgɔw karan karanso* kɔnɔ, ani Alabatosoba kɔnɔ wagati beɛ, Yahudiyaw be jɔgɔn lajen o yɔrɔ minw na; ne ma ne ta kuma si fɔ dogo ra. ²¹ Mun kosɔn i be ne jininka tuun? Mɔgɔ minw sɔnna ka ne ta kuma lamɛn, olugu jininka; ne kumana o fe cogo min na, olugu ka o lɔn fɔ ka ja.» ²² Yesu ka o kuma fɔ minke, Alabatosoba kɔrɔsibaga minw tun lɔnin be Yesu kɔrɔ, o ra kelen ka tege ci a toro kɔrɔ, k'a fɔ a ye ko: «I be sarakalasebagaw kuntigiba le jaabira tan wa?» ²³ Yesu ko o ce ma ko: «Ni ne ka kumajugu le fɔ, fen min k'a ke kumajugu ye, o fɔ ne ye. Nka ne ka min fɔ, ni o te kumajugu ye, mun kosɔn ele ka ne bugɔ?» ²⁴ Ka Yesu boro fla sirinin to, Ane k'a lataga sarakalasebagaw kuntigiba Kayife fe.

Piyeri k'a fɔ tuun ko a ma Yesu lɔn

(Matiyu 26.71–75; Marika 14.69–72; Luka 22.58–62)

²⁵ O y'a sɔrɔ Simɔn Piyeri belɛn tun lɔnin be a be tasuma jara. Mɔgɔ dɔ ko a ma ko: «Ele fana te nin ce ta karamɔgɔden dɔ le ye wa?» Piyeri ma sɔn ka lɔ a ra; a ko: «Ɔn-ɔn, ne te o dɔ ye de!» ²⁶ Piyeri tun ka ce min toro kelen caron, o balemace min tun ye sarakalasebagaw kuntigiba* ta baaraden dɔ ye, o ko Piyeri ma ko: «O tuma ne yere ja ma ele ni a ye jɔgɔn fe yiritu ra wa?» ²⁷ Piyeri belɛn ma sɔn ka lɔ a ra. O yɔrɔnin beɛ dondo kasira.

O tagara ni Yesu ye Pilati fe

(Matiyu 27.1–2,11–14; Marika 15.1–5; Luka 23.1–5)

²⁸ O kɔ, o bɔra ni Yesu ye Kayife fe, ka taga ni a ye jamanatigi ta bonba kɔnɔ. O tun kera sɔgɔmada joona le fe. Yahudiyaw ma sɔn ka don bonba kɔnɔ, janko o saninyanin ye to, ka Jɔnyaban janagbe* domuni ke. ²⁹ O le kosɔn Pilati bɔra ka taga o nɔ fe kene ma, ka o jininka, ko: «Nin ce jarakikun ye mun le ye aw fe?» ³⁰ O ka Pilati jaabi ko: «Ni nin ce tun ma ke kojogukɛbaga ye, an tun tena na ni a ye i fe.» ³¹ Pilati ko o ma ko: «Aw yere ye taga ni a ye ka taga a ta kiti tige ka kapa ni aw ta sariya* ye.» O ko Pilati ma ko: «Anw man kan ka kiti tige mɔgɔ si kan k'a faga.»

³² O kera, janko Yesu tun ka kuma min fɔ k'a sa cogoya yira, o kuma ye ke can ye.

³³ Pilati sekɔra ka don bonba kɔnɔ, ka Yesu wele k'a jininka ko: «Ele le ye Yahudiyaw ta masace ye wa?» ³⁴ Yesu k'a jaabi ko: «Ele yere le ka o kuma miiri k'a fɔ wa, walama mɔgɔ were le ka o fɔ i ye?» ³⁵ Pilati ko: «O tuma ne ye Yahudiya dɔ le ye wa? I yere ta siyamɔgɔw, ani sarakalasebagaw* kuntigiw le nana ni i ye ne fe, ko ne ye kiti tige i kan; i ka mun le ke?» ³⁶ Yesu ka a jaabi ko: «Ne ta masaya te nin dunuɔra ra yan; ni ne ta masaya tun be nin dunuɔra ra yan, ne nɔfemɔgɔw tun bena kere ke, janko Yahudiyaw kuntigiw kana se ka ne mina. Nka ne ta masaya te nin dunuɔra ra yan sisan.» ³⁷ Pilati ko Yesu ma ko: «O tuma ele ye masace le ye wa?» Yesu ka a jaabi ko: «I k'a fɔ cogo min na, ne ye masace le ye. Ne nana woro dunuɔra ra min kosɔn, o ye ka can yira mɔgɔw ra. Mɔgɔ o mɔgɔ b'a fe ka tagama can kan, o tigi be ne ta kuma lamɛn.» ³⁸ Pilati ko: «Mun yere le ye can ye?»

Yahudiyaw ko Yesu ye faga

(Matiyu 27.15–31; Marika 15.6–20; Luka 23.13–25)

Pilati ka o fɔ minke, a bɔra ka taga Yahudiyaw nɔ fe kene ma tuun, ka taga a fɔ o ye ko: «Ne kɔni ma foyi si sɔrɔ nin ce ra min be se ka ke a fagakun ye. ³⁹ Ayiwa, i n'a fɔ landa dɔ be aw fe ko san o san, Jɔnyaban janagbe* ra, ne ye kasoden kelen labla, ayiwa, aw b'a fe ne ye Yahudiyaw ta masace labla wa?» ⁴⁰ Jama perenna tuun ko: «Ɔn-ɔn, ale te! Barabasi le labla!» K'a sɔrɔ o Barabasi tɔgɔ tun ye benkannikebaga le ye.

Pilati sɔnna Yesu fagako ma

19¹ Ayiwa, Pilati ko o ye Yesu mina ka a bugɔ ni gbɛɛ ye. ² Sorasiw ka ɲani dan ka o ke i ko masafugula, ka o biri Yesu kun na, ka deregeba wulenman dɔ don a kan na. ³ O gbarara a kɔrɔ k'a fɔ a ye ko: «Yahudiyaw ta masace, an be i fora!» O ka tɛge ci a toro kɔrɔ.

⁴ Pilati bɔra kene ma tuun k'a fɔ Yahudiyaw ye ko: «Ne bɛna a to o ye bɔ ni a ye kene ma yan, janko aw y'a lɔn ko ne ma foyi si sɔrɔ a ra min be se ka ke a fagakun ye.» ⁵ O bɔra ni Yesu ye kene ma; ɲani fugula be a kun na, masaderege wulenman be a kan na. Pilati ko jama ma ko: «Ayiwa, ce ye nin ye.» ⁶ Sarakalasebagaw* kuntigiw, ani Alabatosoba kɔrɔsibagaw ɲa lara Yesu kan minke, o perenna ko: «A gbengben yiri ra! A gbengben yiri!» Pilati ko: «Aw yere ye a mina ka taga a gbengben yiri ra, sabu ne ma foyi ye nin ce ra min be a fagakun bɔ.» ⁷ Yahudiyaw kuntigiw ka Pilati jaabi ko: «Sariya dɔ be anw fe; ka kaɲa ni o sariya ye a ka kan ka faga le, sabu a ko Den min bɔra Ala ra* ko ale le be o ye.»

⁸ Pilati ka o kuma men minke, dɔ farara a ta siranya kan tuun. ⁹ A sekɔra ka don bonba kɔnɔ tuun, ka Yesu ɲininka ko: «Ele bɔra min le?» Yesu ma a jaabi. ¹⁰ Pilati ko a ma ko: «I jera ne le ra wa? I m'a lɔn ko se be ne ye ka i labla, ko se be ne ye ka i gbengben yiri ra fana wa?» ¹¹ Yesu ka Pilati jaabi ko: «Ala le ka o se di i ma bi, ni o te, se foyi si tun tena ke ele fe ne kan; o le kosɔn min ka ne mina ka na ne di ele ma, o tigi le ka jurumunba ke ka teme ele kan.» ¹² Kabini Yesu ka o fɔ, Pilati ka cogoya ɲini ka Yesu labla. Nka Yahudiyaw tun be perenna, ko: «Ni i ka nin ce labla, i te masaceba Sezari teri ye. Ni mɔgɔ o mɔgɔ ko ale ye masace ye, o tigi ye masaceba Sezari jugu le ye.»

¹³ Pilati ka o kuma men minke, a ka Yesu labɔ kene ma tuun. Bonba yɔrɔ min tun labenna ni kabakuruw ye, min be wele heburukan na ko «Gabata», Pilati nana sigi a ta kititigesiginan kan o yɔrɔ le ra. ¹⁴ O lon dugusagbe le tun ye Jɔnyaban ɲanagbe* ye; tere tun be kuncɛ. Pilati ko Yahudiyaw ma ko: «Aw ta masace ye nin ye!» ¹⁵ O perenna, ko: «A faga! A faga! A gbengben yiri ra!» Pilati ko o ma ko: «Ka aw yere ta masace gbengben yiri ra wa?» Sarakalasebagaw* kuntigiw k'a jaabi ko: «Masace were te an fe ni masaceba Sezari te.» ¹⁶ A laban Pilati ka Yesu don o boro, ko o ye taga a gbengben yiri ra. O k'a mina ka taga ni a ye.

O ka Yesu gbengben yiri ra

(Matiyu 27.32–44; Marika 15.21–32; Luka 23.26–43)

¹⁷ Yesu ka a ta gbengbenyiri ta; o bɔra dugu kɔnɔ ka taga yɔrɔ dɔ ra min be wele ko Kunkolo yɔrɔ; heburukan na a be wele ko Gɔligota. ¹⁸ O k'a gbengben yiri ra o yɔrɔ le ra. O ka mɔgɔ fla were gbengben ni a ye yiri werɛw kan, kelen be a fan kelen na, kelen be a fan dɔ ra, Yesu be o ce ma.

¹⁹ Pilati ka kuma dɔ sebe ka o dulon gbengbenyiri* san fe. A k'a sebe ko: «Yesu Nazaretikace, Yahudiyaw ta masace.» ²⁰ Yahudiyaw caman ka o seberi karan, sabu o tun ka Yesu gbengben yɔrɔ min na, o yɔrɔ ni dugu ce tun man jan; o seberi fana tun kera heburukan na, ani latenkan na, ani gerekikan na. ²¹ Sarakalasebagaw* kuntigiw tagara a fɔ Pilati ye ko: «I tun man kan k'a sebe ko: «Yahudiyaw ta masace.» I ka kan ka sebe le ko: «Ce nin ko ale ye Yahudiyaw ta masace ye.» » ²² Pilati ka o jaabi ko: «Ne ka min sebe ka ban, o sebera le.»

²³ Ayiwa, sorasiw ka Yesu gbengben yiri ra ka ban tuma min na, o ka a ta faniw taran ka o ke sigiyɔroma naani ye, o bɛɛ kelen kelen ni o ta. O ka a ta deregeba fana ta; o deregeba tun ye fani kuturu kelen le ye, karansira si tun te a ra, k'a ta a sanfeyɔrɔ ra fɔ ka taga a bla a dugumayɔrɔ ra. ²⁴ Sorasiw k'a fɔ ɲɔgɔn ye ko: «An kana a ta deregeba faran; an ye kara la, janko min bɛna a sɔrɔ, an ye o tigi lɔn.» O kera minke, min sebera Kitabu kɔnɔ, o kera can ye ko:

«O ka ne ta faniw taran o ni ɲɔgɔn ce,

ka kara la ne ta deregeba kosɔn^v.»

Sorasiw ka o kow le ke.

²⁵ Ayiwa, Yesu bamuso ni a bamuso balemamuso, ani Kilopasi ta muso Mariyamu, ani Mariyamu Magidalakamuso, olugu tun lɔnin be Yesu ta gbengbenyiri kɔrɔ. ²⁶ Yesu ka a bamuso ye minke, a ta karamɔgɔden min ko tun ka di a ye, a ka o fana lɔnin ye a bamuso kɔrɔ minke, a ko a bamuso ma ko: «Ne bamuso, i dence le ye nin ye.» ²⁷ O kɔ, a ko o karamɔgɔden ma ko: «I bamuso le ye nin ye.» K'a ta o lon na, o karamɔgɔden tagara ni Yesu bamuso ye a ta so.

Yesu sacogo

(Matiyu 27.45–56; Marika 15.33–41; Luka 23.44–49)

²⁸ O kɔ, Yesu k'a lɔn ko kow bɛɛ dafara tuma min na, a ko: «Minlɔgɔ be ne ra.» A ka o fɔ, janko min sebera Kitabu kɔnɔ, o ye ke can ye. ²⁹ O y'a sɔrɔ daga dɔ tun be o yɔrɔ ra, o fanin tun be minnifen kumunin dɔ ra. O ka fu dɔ su o minnifen na, ka a dulon izope yiri dɔ ra, ka o la Yesu da ra. ³⁰ Yesu ka o minnifen sɔnsɔn tuma min na, a ko: «Sisan a bɛɛ dafara.» O kɔ, a ka a kun suuru, ka sa.

^v19.24 Nin kuma fra Zaburu 22.19.

Sorasi dɔ ka Yesu sɔɔ a geren na

³¹ Ayiwa, o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* nasigi le ye. Yahudiyaw kuntigiw tun t'a fe ko mɔɔ minw gbengbenna yiri ra, olugu ye to yi ka Nenekirilon se; sabu o Nenekirilon tun ka bon ka teme Nenekirilon tɔw bɛ kan. O kosɔn o tagara Pilati daari ko a y'a to o ye taga mɔɔ gbengbenninw senw karikari, ka o suw lajigi ka bɔ yiri ra. ³² Ce fla minw tun gbengbennin bɛ ni Yesu ye, sorasiw tagara o ra flɔ senw karikari, ka yelem a ka tɔ kelen fana senw karikari. ³³ O sera Yesu ma minke, o k'a ye ko ale sara ka ban. O kosɔn o ma ale senw karikari. ³⁴ Nka o bɛ n'a ta, sorasi kelen ka Yesu sɔɔ a geren na ni taman ye. O yɔɔnin bɛ ra jori ni ji bɔra o sɔɔda ra.

³⁵ Mɔɔ min ka nin kow lakari, ale yere na le k'a ye; a ta seereya fana ye can le ye. Ale yere lanin b'a ra ko a bɛ can le fɔra. A ka nin kow lakari, janko aw fana ye la a ra. ³⁶ Ayiwa, nin kow kera minke, min sebera Kitabu kɔɔ, o kera can ye ko: «A kolo dɔ man kan ka kari^w.» ³⁷ A sebera fana Kitabu yɔɔ dɔ were ra ko: «O ka min sɔɔ, o bɛna o na lɔ ale le ra^x.»

O ka Yesu sutara

(Matiyu 27.57–61; Marika 15.42–47; Luka 23.50–56)

³⁸ O kɔ, Yusufu Arimatekace tagara Pilati daari ko a y'a to o ye Yesu su lajigi ka bɔ yiri ra; Pilati sɔnna. A tagara Yesu su lajigi. Yusufu tun ye Yesu ta karamɔɔden dɔ le ye, nka a tun bɛ a dogora Yahudiyaw pasiran kosɔn. ³⁹ Ayiwa, Nikodemu min tun tagara Yesu fe lon dɔ su fe, ale fana nana ni sumadiyanan suguya fla nagaminin ye jɔɔɔn na, min ye miri ye, ani alowesi. A bɛ lajennin tun bɛ kilo bisaba bɔ. ⁴⁰ O ka Yesu su ta, ka fanigbɛ dɔw ke k'a melege, ka kasadiyananw ke a kan ka kapa ni Yahudiyaw ta sudoncogo ye. ⁴¹ O tun ka Yesu gbengben yiri ra yɔɔ min na, yiritu dɔ tun bɛ o yɔɔ ra, ani kaburukura dɔ tun bɛ o yiritu kɔɔ; mɔɔ si su tun ma don o kaburu kɔɔ flɔ. ⁴² I n'a fɔ o lon tun ye Yahudiyaw ta Nenekirilon* nasigi ye, o ka Yesu su don o kaburu kɔɔ, sabu o yɔɔ le tun ka surun.

Karamɔɔdenw tagara kaburu lakolon sɔɔ

(Matiyu 28.1–8; Marika 16.1–8; Luka 24.1–12)

20 ¹ Ayiwa, lɔɔkun tere flɔ sɔɔmada jona fe, k'a sɔɔ kene tun ma ci flɔ, Mariyamu Magidalakamusu tagara kaburu ra. A tagara a sɔɔ ko kabakuruba bɔra kaburu da ra. ² A borira ka taga Piyeri fe, ani karamɔɔden min ko tun ka di Yesu ye, ka taga a fɔ o ye ko: «O ka Matigi su ta ka bɔ kaburu kɔɔ; an fana ma a blayɔɔ lɔn.» ³ Piyeri ni o karamɔɔden bɔra ka taga kaburu ra. ⁴ O fla bɛ tun bɛ borira jɔɔɔn fe, nka o karamɔɔden borira ka Piyeri dan, ka kɔn a na kaburu ra. ⁵ A sera yi minke a birira ka kaburu kɔɔ fe, ka fanigbew blatin ye, nka a ma don. ⁶ Simɔn Piyeri tun bɛ a kɔ; ale sera minke, a donna kaburu kɔɔ ka fanigbew blatin ye. ⁷ Fani min tun kera ka Yesu kun datugu, a ka o blatin ye, nka a ni kasanke tun tɛ yɔɔ kelen na; a tun kurunin lo ka bla a danna. ⁸ Ayiwa, karamɔɔden min tun kɔnna ka se kaburu ra, ale sɔɔra ka don kaburu kɔɔ. A k'a ye ten minke, a lara a ra. ⁹ Sabu kuma min tun sebera Kitabu kɔɔ, ko Yesu ka kan ka kunu, karamɔɔdenw tun ma o faamu flɔ. ¹⁰ O kɔ, o karamɔɔden fla bɔra ka taga o ta so.

Yesu ka a yere yira Mariyamu Magidalakamusu ra

(Matiyu 28.9–10; Marika 16.9–11)

¹¹ Ayiwa, Mariyamu tun nana kaburu ra ka na lɔ ka ke kasi ye. A kasitɔ, a ka a kun suuru ka kaburu kɔɔ fe. ¹² A ka meleke fla ye; deregegbɛ bɛ o kan na. Yesu su tun lanin bɛ yɔɔ min na, o tun siginin bɛ o yɔɔ ra. Kelen bɛ a kunyanfan na, tɔ kelen bɛ a senyanfan na. ¹³ Melekew ka Mariyamu jininka ko: «Muso, mun na i bɛ kasira?» A ko: «O ka ne Matigi su le ta; ne m'a lɔn o ka a bla yɔɔ min na.» ¹⁴ Ka a to o kuma ra, a ka a na munu ka Yesu lɔnin ye; nka a m'a lɔn ko Yesu lo. ¹⁵ Yesu ka a jininka ko: «Muso, mun na i bɛ kasira? I bɛ jɔn le yɔɔjinina?» Ayiwa, a kera Mariyamu na ko yiriforotigi lo. Mariyamu ko: «Ne bɛ Yesu le yɔɔjinina; ni a kera ko ele le ka a ta, a yɔɔ yira ne ra, ne bɛ taga a ta ka taga ni a ye.» ¹⁶ Yesu ko a ma ko: «Mariyamu!» Mariyamu ka a na munu k'a fɔ heburukan na ko: «Rabuni!» (O kɔɔ le ye ko «An karamɔɔ.») ¹⁷ Yesu ko a ma ko: «I kana maga ne ra, sabu ne ma yelen flɔ ka taga ne Fa fe. Taga a fɔ ne balemaw ye ko ne bɛ yelenna ka taga ne Fa ni aw fana Fa fe, ne ta Ala, ani aw fana ta Ala.» ¹⁸ Mariyamu Magidalakamusu tagara a fɔ karamɔɔdenw ye ko ale ka Matigi ye; Yesu ka min fɔ a ye, a ka o fɔ karamɔɔdenw ye.

Yesu ka a yere yira a ta karamɔɔdenw na

(Matiyu 28.16–20; Marika 16.14–18; Luka 24.36–49)

¹⁹ O lon yere wulada fe, min tun ye lɔɔkun tere flɔ ye, karamɔɔdenw tun lajenna bon dɔ kɔɔ, ka da sɔɔ o yere da ra Yahudiyaw pasiran kosɔn. Yesu nana ka na lɔ o ce ma, k'a fɔ o ye ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁰ A ka o fɔ minke, a ka a borow ni a geren yira o ra. Karamɔɔdenw ka Matigi ye minke, o jusu diyara

^w19.36 Nin kuma fɔra Bɔri 12.46; Jateri 9.12; Zaburu 34.21.

^x19.37 Nin kuma fɔra Jakariya 12.10.

kosebe. ²¹ Yesu ko o ma tuun ko: «Ala ye hera ke aw ye. Fa Ala ka ne ci cogo min na, ne fana be aw ci o cogo ra.» ²² A ka o fo minke, a ka o fiye ni a dafɔɔ ye k'a fo o ye ko: «Ne be Nin Saninman* di aw ma. ²³ Ni aw ka mɔɔ o mɔɔ ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun bena yafa; nka ni aw fana ma mɔɔ o mɔɔ ta jurumun yafa, o tigi ta jurumun tena yafa.»

Yesu ka a yere yira Toma ra

²⁴ Yesu nana a ta karamɔɔdenw fe lon min na, karamɔɔden tan ni fla ra min tɔɔ ye ko Toma, ni a be wele fana ko Flanin, ale tun te ni tɔw ye o lon na. ²⁵ Karamɔɔden tɔw k'a fo a ye ko: «An ka Matigi ye.» Toma ko o ma ko: «Ni ne kɔni ma negew nɔ ye a boro ra, ka ne borokanden la o negew nɔw ra, ka ne boro la fana taman nɔ ra a geren na, ne te la a ra fiyewu.»

²⁶ Ayiwa, lɔgɔkun kelen temenin kɔ, karamɔɔdenw lajennin tun be bon kɔɔ tuun. O lon na, Toma tun be ni o ye. O tun ka daw sɔɔ, nka o nana bara ka Yesu lonin ye o ce ma. A ka o fo ko: «Ala ye hera ke aw ye.» ²⁷ O kɔ, a ko Toma ma ko: «Toma, gbara yan; i boro la ne boro kan k'a fle; o kɔ, i ye i borokanden la ne geren na. I kana sigiya, nka i ye la ne ra.» ²⁸ Toma ko a ma ko: «E, ne Matigi, ani ne ta Ala ye!» ²⁹ Yesu ko a ma ko: «I ka ne ye minke, o le kosɔn i lara ne ra ke! Minw lara ne ra k'a sɔɔ o ma ne ye, olugu ta pana.»

Yuhana ta Kitabu sebekun

³⁰ Yesu ka tagamasiyen caman were ke a ta karamɔɔdenw ja na; o ma sebe nin kitabu kɔɔ. ³¹ Nka minw sebera, o sebera le, janko aw ye la a ra ko Yesu le ye Kisibaga* ye, Den min bɔra Ala ra*, ani janko ni aw lara a ra, aw ye panamanya sɔɔ a tɔɔ baraka ra.

Yesu ka a yere yira karamɔɔden wolonfla ra tuun

21 ¹ Ayiwa, o kow kɔ fe, Yesu ka a yere yira a ta karamɔɔdenw na tuun Tiberiyadi bada ra. A ka a yere yira o ra cogo min na, o fle nin ye: ² O y'a sɔɔ Simɔn Piyeri, ani Toma min be wele fana ko Flanin, ani Natanayeli min be bɔ Kana, Galile mara ra, ani Zebede dence fla, ani karamɔɔden fla were, olugu tun be jɔɔɔn fe. ³ Simɔn Piyeri ko o ma ko: «Ne be taga jegeminayɔɔ ra.» Karamɔɔden tɔw ko: «An fana be taga ni i ye.» O bɔra ka taga don kurun kɔɔ ka jɔ firi; nka o lon su fe, o ma jege foyi sɔɔ.

⁴ Dugu nana gbe minke, o ka Yesu lonin ye bada ra; nka o m'a lon ko Yesu lo. ⁵ Yesu ko o ma ko: «Ne teriw, aw ka jege dɔ sɔɔ wa?» O ka Yesu jaabi ko: «An ma foyi sɔɔ.» ⁶ Yesu ko o ma ko: «Aw ye jɔ firi kurun kininboroyanfan fe, aw bena dɔ sɔɔ.» O ka jɔ firi minke, jege cayakojuju fe, o ma se ka a sama ka bɔ ji ra. ⁷ Karamɔɔden min tun ko ka di Yesu ye, ale ko Piyeri ma ko: «Piyeri, Matigi lo.» Kabini Piyeri k'a men ko Matigi lo minke, a ka a ta derege ta ka a don, sabu a fari lakolon tun lo; a k'a yere firi ji ra. ⁸ Karamɔɔden tɔw nana kurun kɔɔ, o be jɔ samana, a fanin jege ra, sabu o ni jida tun te teme nɔngɔn^y ja keme fla jɔɔɔn kan.

⁹ O sera kene ma tuma min na, o ka takami mananin ye, jege be a kan; o ka buru fana blandin ye. ¹⁰ Yesu ko o ma ko: «Aw ka jege minw mina, aw ye na ni o dɔw ye yan.» ¹¹ Simɔn Piyeri donna kurun kɔɔ ka jɔ sama ka bɔ ni a ye kene ma, a fanin jegeden baba gbansan na, jegeden keme ni bilooru ni jegeden saba. Nka jege ni a caya beɛ, jɔ ma faran. ¹² Yesu ko o ma ko: «Aw ye na domuni ke.» Karamɔɔden si ma sɔn ka a jininka ko: «Ele ye jɔntigi le ye?» Sabu o beɛ tun k'a lon ko Matigi lo. ¹³ Yesu gbarara ka buru ta k'a di o ma ka jege fana di o ma. ¹⁴ Kabini Yesu kununa ka bɔ saya ra, nin le tun ye a sɔnaga sabanan ye ni a be a yere yirara karamɔɔdenw na.

Yesu ka Piyeri jininka

¹⁵ O ka domuni ke ka ban tuma min na, Yesu ko Simɔn Piyeri ma ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu ka teme ninnugu kan wa?» Piyeri ko: «Onhɔn, Matigi, ele yere ka a lon ko ne be i kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁶ Yesu ko a ma tuun a sɔnaga flanan na ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu wa?» Piyeri ko: «Onhɔn, Matigi; ele yere ka a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «Ne ta sagaw kɔɔsi.» ¹⁷ Yesu ko Piyeri ma a sɔnaga sabanan na ko: «Yuhana dence Simɔn, i be ne kanu wa?» Piyeri ja sisira, sabu Yesu ka a jininka fo sɔnaga saba, ko: «I be ne kanu wa?» A ko Yesu ma o le ra ko: «Matigi, i ka fen beɛ lon; ele yere k'a lon ko ne be ele kanu.» Yesu ko a ma ko: «I janto ne ta sagadenw na.» ¹⁸ Yesu ko Simɔn ma tuun ko: «Ne b'a fo i ye can ra, ko i kanbelenman, i tun be i ta derege don, ka i yere cesiri; ni yɔɔ min ka i diya i be taga yi. Nka ni i nana kɔɔ, i bena i boro kɔɔta, mɔɔ were be i ta derege don i ra ka i cesiri. I t'a fe ka taga yɔɔ min na, o be taga ni i ye o yɔɔ ra.» ¹⁹ Piyeri tun bena sa cogoya min na ka bonya la Ala tɔɔ kan, Yesu ka nin kuma fo ka o le yira. O kɔ, a ko Piyeri ma ko: «Tugu ne kɔ!»

Karamɔɔden min ko tun ka di Yesu ye

²⁰ Karamɔɔden min ko tun ka di Yesu ye, Piyeri ka a pa munu ka o nato ye o kɔ fe. Ka o to domuni na lon dɔ su fe, o karamɔɔden le siginin tora Yesu kɔɔ k'a jininka ko: «Matigi, jɔntigi le bena i janfa?» ²¹ Ayiwa,

^y21.8 Nɔngɔn ja kelen be se ka ben metere tarance le ma.

Piyeri ka o karamogoden ye minke, a ko Yesu ma ko: «Matigi, nin do, mun le bena ale soro?»²² Yesu ko a ma ko: «Ni ne b'a fe ko ale ye to si ra fo ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra? Ele koni ye tugu ne ko doron!»²³ Karamogodenw ka o kuma le ta ka o fo yoro bee ko o karamogoden tena sa, k'a soro Yesu m'a fo Piyeri ye ko a tena sa. Yesu ko le ko: «Ni ne b'a fe a ye to si ra fo ka taga se ne nalon ma, ele ta mun le be o ra?»

²⁴ Ayiwa, o karamogoden le be nin kow seereya kera; ale le ka nin kow sebe fana. An fana k'a lon ko a ta kuma ye can le ye.

Kuma laban

²⁵ Ayiwa, Yesu ka ko caman were ke. Ni o bee tun sebera kelen kelen, ne be miiri ko kitabu minw tun bena sebe, o tun tena kun dunupa bee lajennin koni!